

ՐԱՏՆԻԻՄԱՆ

ՏԻՆԻ, ԱԽԼԱԳԻ, ՖԵՆՆԻ ՎԷ ՄԻՅԱՍԻ

ՀԱՅԹԱԼԸԳ ՂԱԶԵԹԱ

ՃԻԼՏ I

ԻՍԹԱՆՊՕԼ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 9, 1911.

Ն⁰ 50

ՊԵՆՏԻ ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ՍԱԼԻՒՍԻ ՇԵՐԻՖ ԹԱԼԻՍԻ

I.

Այնթապ իւլէմսընտան միւհթերէմ տօսթումուզ էտիպի Այնթապի էֆ. կէչէն հաֆթա Բահնիւմատա նէշը էթտիյիմիզ ճէվապնամէսինաէ Խրիսթիյանլարն Սալիւսի շէրիֆ թալիմինի նասը անլատըզմըզը պիզտէն սիւալ էթմիշ իտի: Պիզ միւմարիչին պու թալէպինէ ճէվապ վէրմէք իսթէրիզ: Չիլա պիզիմ ճիտտի դանըշմըզ շու տըր քի, Խալամ վաթանտաշլարմըզ, հաթթա պիւթիւն Խալամ հիւքէմսը պու պապաէ պիզիմ ազիւէմիզի հանըշ անլատըզլարնտան, պիզէ գարշը տտիմա վահտանիյէթ թալիմինէ մուզայի էֆէրար թաշըյօրըզ կիպի իպրտըզ նախօշնուտի էյէմիշէր տիր: Տինի Խալամըն իքի էն մուհիմմ էտապարը՝ Ալլահն վահտանիյէթի վէ հազրէթ ի Մուհամմէտին ըհալէթի օլտուզու հալտա, Միւսլիմանլար զանն էտէրէք քի, Խրիսթիյանլար պու իքի էտապա քէնաիլէք իլէ իթթիֆազ էթմէտիլէրինտէն, տինի մէսաիլաէ անլէր իլէ պաշգա ճիհէթէրտէ իթթիֆազ վէ իթիլաֆլարընըն մանա վէ էհէմիյէթի Եօզ տըր ծագաթ պիզիմ գանըշմըզնա

տինի Խալամ իլէ տինի Մէսիհի արասընտաքի էտապի ֆարգ վահտէթ մէսէլէսինտէ տէյիլ, անճագ հազրէթ ի Մուհամմէտին ըհալէթի ճիհէթինտէ տիր:

Պիզ Խրիսթիյանլար վահտէթի իլահիյէ գաիլ օլմազլա պէրապէր անը էօյլէ պիր սուրէթտէ թէսափուր էտէրիզ քի, Խալամ իլմի իլահիյաթընըն Ալլահ հազգընտա տիւշար օլտուզու պիր չօգ միւշքիլաթտան Խրիսթիյան իլմի իլահիյաթը սալիմ պուլունուր: Վէ շու գատարընը պիլա թէրէտաիւտ թէէյիտ էտէրիզ քի, Խրիսթիյան տինի վէ իլմի իլահիյաթը Ալլահն վահտանիյէթի իւզէրինտէ միւէսսէն տիր: Հիշ տէյիլ իսէ պու ճիհէթտէ տինի Մէսիհի վէ տինի Խալամ միւթթէհիտ տիրէք, վէ Սալիւսի շէրիֆ թալիմի պու վահտանիյէթէ մուզայի կէլմէյէն պիր ազիտէ տիր: Պիզ պու պէնտիմիզլէ իլթէ պու հազիլաթը մէյտանա գօյմազ իսթէրիզ:

Պու պահաըմըզտա էվիլէա Սալիւսի շէրիֆ թալիմինին նէ օլմատըզընը իլահ էտէէյիզ:

1. Սալիւսի շէրիֆ՝ Ալլահ, Մէրէէմ վէ Յիսուստան իպարէթ պիր իւշիւք տէյիլ տիր: Գուրանըն Կիւնճիւ Սուրէսինտէ 169ընճը ալէթինտէ շէօյլէ Եազըլմըշ տըր:

«Ալլահա վէ անըն ըհաւլարընա ինանը-
նըզ վէ իւչ Ալլահ վար տըր տէմէյինիզ :
Պունտան հազէր էտինիզ վէ սիզին իչին
ֆախտէրի օլուր : Ալլահ վահիտ Ալլահ տըր :
Հաշա քի անըն օղլու օլա :» Քէզալիք Սուր-
5, այէթ 77 վէ 116աա վէ աիկէր այէթ-
լէրտէ իշրապ էտիլիօր քի, կէօյա Խրիս-
թիյանընըն զաննընճա Յիսուս՝ Ալլահըն
Մէրեհմտէն աօղլու րաաղլու պիր օղլու օլա-
րազ, թէսլիս՝ Ալլահ, Մէրեհմ վէ Յիսուս-
տան իպարէթ տիր : Վէ պիզ հէր նէ զէ-
ման Յիսուս իչին «Ալլահըն օղլու» տէսէք,
Միւսլիմանլար՝ «Հաշա՛, Ալլահըն օղլու օլ-
մազ,» տէրլէր : Մէզքիւր այէթլէրտէ իշ-
րապ օլունան զէլալէթ ֆիլվազը թազպի-
հէ շայան տըր : Փութիէրէսթլէր՝ Ալլահըն
էրքէյի տիշիտի օլուր տէյու զանն էտէր-
լէր իտի, վէ հազրէթ ի Մուհամմէաին զէ-
մանընընտա Ալլապիսթանտա պուլունան
պիր թազլմ րաֆազըլար՝ Մարիամըն «Աս-
ռաճաժիկ» (Ալլահըն վալիտէսի) օլաաղլու-
նը իսպաթ էթմէք իչին Ալլահտա էրքէք-
լիք վէ տիշիլիք պուլունտուղունու թալիմ
էտէրլէր իտի : Էլպէթ քիլիտէ պու ֆիքրի
թէքզիպ էյլէմիշ վէ օ ֆըրգա չօգտան զաիլ
օլուչ տըր : Պու նէվ էֆքերարը հազրէթ ի
Մուհամմէա իլէ պէրապէր հէր ազլը սէ-
լիմ սահիպի զաթ թազպի հտէր : Լաքին
էկէր Միւսլիման տօթլարըմըլ Գուրան-
տաքի պու այէթլէրի Խրիսթիյանընալըն
Սալիսի շէրիֆ թալիմինի թարիֆ էտիօր
տէյու զանն էտէրլէրտէ, փէք պէօլիք պիր
խաթայա տիւշիւչ օլուրլար : Խրիսթիյան
քիլիտէսի հիշ պիր տարտա պէօյլէ պիր
զէլալէթ տիւշմէմիշ վէ Յիսուս իչին
«Իպսուլահ» տէտիքտէ հիշ պիր զէման
Ալլահտա էրքէքլիք տիշիլիք թէտալվուր
էթմէմիշ տիր : Պինաէն ալէյհ Միւսլիման
գարտաշարըմըլ թէսլիս վէ Յիսուսըն Ալ-
լահըն օղլու օլաաղ մէսէլէլէրինտէն պահ
էտէր իքէն պիզէ գաթիյէն պալատէ իմա
էտիլէն ֆիքրլէրի աթֆ էթմէմէլի տիրլէր :

2. Թէսլիս թալիմի իլէ Խրիսթիյանընալ
իւչ Ալլահա ինանըլար տէյու տա զանն
էթմէլի տէյիլիզ : Պիզ «Ահմէա, Կարապետ,
Եօրկի կիպիիւչ այրը շախսիյէթէ մալիք իւչ
Ալլահ վար վէ պունըար նասըլ իսէ խարիզ
ի թթապիա պիր թարիզլէ պիր Ալլահ օլուր-
լար, իւչ պիր, պիր իւչ օլուր,» պէօյլէ պիր
ազաիտէ տէ ինանմալը : Պէօյլէ Ալլահլար
շէրաքէթի ազլա, թապիաթա վէ իլհամա
քիւլիյէն մուզայիր տիր : Այնի մանտաա
իւչ՝ պիր վէ պիր՝ իւչ օլամազ : Վէ պու
ալէմ վահիտ օլան պիր զաթլըն էսէրի տիր :
Վազաա պազէն Խրիսթիյանընալ արտաընտա
թէսլիս թալիմինի պու սուրէթլէ թէֆսիր
ու իլահ էտէնլէր պուլունուր իսէ տէ,
Խրիսթիյան իլմի իլահիյաթընտա իւչ Ալ-
լահ թէտալվուր էթմէքլիյին աօղլու օլա-
աղլը տաիմա իլմար էտիլէրէք՝ առէմլէր
պու իսթաաուն հազէր էթտիրիլի-
լէր : Փէտէր, Օղուլ վէ Բուհիւլ Գուաա
իւչ այրը շախսիյէթլէր օլուպ, միւթ-
թէֆիզ պիր Ալլահլար ճէմիյէթի թէշ-
քիլ էթմէմիշէր տիր : Հաթթա իլմի իլահի
քիթապլարըմըլա իզնիլմ, էրմէնիճէ
ալն, Խիկիլիզէ person (փրոսըն) թա-
պիրլէրի Ալլահ իչին գուլանըլընտա ան-
լէրի իւչ զաթլար մանտաընտա անլամամազ
կէրէք իտիյի տիզգաթլէ իլմար օլունուր :
Խրիսթիյանընըն իման վէ իպատէթ էթ-
տիյի Ալլահ պիր զաթլը վահիտ տիր : Պի-
նաէն ալէյհ Միւսլիման գարտաշարըմըլ
պիլի Ալլահա շէրէք վէրիյօրըլ տէյու իթ-
համ էտէրլէրտէ պու իթհամլարը աօղլու
օլաաղ : Եազըգ քի պու 14 տէհը զար-
ֆընտա Իպամիյէթ Խրիսթիյանըլըլ պու
ճիհէթլէ աօղլու անլայամամըլ տըր : Միւս-
լիմանըն «Ալլահ իչին իւչինճիւսիւ տիր
տէյէնլէր քեաֆիր տիր» այէթինի (5ինճի
Սուրա 116նճը ալ.) տաիմա Խրիսթիյանընալ
իչին անլամըլար վէ անլէրէ «Քեաֆիր»
թէսմիյէ էթմէքտէն իճթիրազ էթմէմիշ-
լէր տիր : Պիզ պու խաթայը թասսիհ էթ-

մէք խաթերիդ վէ սայէ ի մէջրութիյէթաւ պիրիպիրէրիմիդլէ աինի մէսէլէլէրի սէրպէսթ զօնուշմաղա պաշլամըլ օլտուղու մըղաան էյի օլուր քի էվվէլ պու եանըլըլ տօղրուլթալըլ: Պիղ՝ իւշ Ալլահ վար վէ Ալլահ պուշլարըն իւշիւնճիւսի տիր տէմէլիդ: Վէ պիղ պու գատար աչըգ սէօյլէ տիրտէն սօնրա էկէր Միւսլիման գարսաշլարըլմըլ հալս պիղի իւշ Ալլահա ինանըլար տէյու հիւմ էաէլէրսէ պու հիւքմէլի տէ քիւլիյէն եանըլըլ օլուր:

3. Պիղ թէպիս թալիմի իլէ մախլուգա Ալլահ տէմէք խաթասընա տա տիւշմէյօրըլ: «Յիսուս Ալլահ արը» տէր իսէք հիշ պիր վագթ օնտա տօղան, պէօյիւյէն, աճըգան, առսայան, էօլէնէ Ալլահ տէմէլիդ: Ձէմանի օլան վէ զէվալ պուլան Ալլահ օլամալ: Ալլահ ինսանի մանատա նէ տօղար, նէ տօղուրուր. վէ մատտի մէվճուտաթըն ճիւղէրինին հիշ պիր մըգատարը պիր արայա կէլէրէք Ալլահ օլամալ: Խրիսթիյանըլք Յիսուս հագգընտա սէօյլէրքէն անտէ իլահի վէ ինսանի ունսուրլարը տաիմա թէֆրիդ էթմիշ, վէ հիշ պիր վագթ ինսանիյի Ալլահ թէսմիյէ էթմէմիշ տիր: Պինաէն ալէյհ Միւսլիման տօթլարըմըլ կէօյա պիղ պաշգա առէմէր կիպի, տօղուպ էօլմիւշ օլան պիր փէյղամպէրի, պիր պէշէրի, Ալլահանտըրմըլըլ, վէ Ալլահա մախսուս օլան սէճաէ վէ իպատէթի անա արղ էտիյօրըլ կիպի աիւշիւնմէմէլի տիրլէր: Վագաա պազէն Խրիսթիյանըլար պու ճիհէթլէ պիր աղ մուղլագ վէ մէշքիւք էլֆալ գուլլանըլար, վէ պազը Խրիսթիյանըլարն Գրիտտալըն ըէսմինի սէճաէ մատտէսի էթմէլէրի պու Ֆիլըրի թէյիս էտիյօր կիպի կէօրիւնէպիլիր: Լաքին չունու պիղ պիլա թէլէտտուրա իտտիա էտէրիդ քի՝ Խրիսթիյան իլմի իլահիյաթը տաիմա ինսանիյի իլահիտէն թէֆրիդ էթմիշ, վէ Յիսուս տա զէմանի օլուպ, զէվալ պուլանը տէյիլ

անճագ անտէ միւնքէշիֆ օլան Ալլահը՝ Ալլահ թէսմիյէ էթմիշ տիր:

4. Թէպիս պահսընտա պիր խաթատան տահա իհթիրաղ էտիլմէսինի արղու էտէրիդ: Խրիսթիյանըլարտան թէպիս թալիմինի մատտի պիր միսալ իլէ իյզահ էթմէլէրի թալէպ էտիլմէմէլի տիր: Պու պիր վէ իւշ մէսէլէսինի կիւնէլին զիյասը, հէրարէթի, եա սուլըն պուխար եա պուղ օլմասը եա պիր ճէսէտին ազալարը, եա նէսնէլէրին սըֆէթլէրի իլէ իլահ էթմէմէլի եախօտ $2 \times 2 = 4$ կիպի մուայյէն պիր սուրէթլէ թարիֆ էթմէ տիր: Վագաա քիմեալի առնալըլ եա մատտի գուլլէթլէրի ըագամլար վէ ըէսմէրլէ թէրսիմ էտէրիդ, լաքին ալայիմի ըուհիյէյի էօյլէ մուայյէն շէքլէրէ գօյմագ միւմքին տէյիլ տիր: Խուսուսա ճէնապըլ Հագգա աիտ օլան մէսէլէլէրին պիր ուճու տաիմա էսրարա կիտէր: Պիղ պէնի առէմին հայաթը ըուհիյէսինի թահլիլ վէ թարիֆէ պաշլասագ պիր չօգ միւշքիլաթա աիւշէրիդ, եա զաթը փաքը պինիհայէ՝ վէ էվսաֆը ճէլիլէսի էպէտի օլան Ալլահը միւթալաա էտէրքէն պու միւշքիլ տահա նէ գատար զիյատէ ազիմ օլանագ տըր: Պինաէն ալէյհ Միւսլիմանըլար պիղտէն ուլումը ըիյազիյէյէ մախսուս տագիդ ժօրմիլլէր, վէ ուլումը թապիիյէ մախսուս մուայյէն շէքլէր իսթէմէմէլի տիրլէր, վէ էկէր Խրիսթիյանըլար պու թէպիս թալիմինի պազը մատտի թապիլլէրլէ թարիֆ էաէլլէրսէ անը տա գապուլ էթմէմէլի տիրլէր: Հէր իքի թալաֆ ալայիմի ըուհիյէ իլէ օղրաշտըղլալընը, վէ մէվուըլ պահս նիշէ ճիհէթլէրճէ ինսան ֆիլըրինտէն եիւքսէք օլտուղունու տէրխաթըլ էթմէլի տիրլէր:

Շու պիր խուսուսը տա իլավէ էթմէք օլուր քի, պու տէաիլլէրիմիլի չիմտի Խաթա տօթլարըմըլ իլէ աինի միւսահէպէլէրէ պաշլատըղըմըլ իլիւն մէյտանա կէթիլմէյօրըլ. Հագրէթ ի Մուհամմէտին է

յամբնտան 4—5 ասր էվվել եաշամը օղան
Խրիսթիոն մուալլիմէր տաիի հէման աշի
հագիգաթլարը թէէյիտ էյլէմիլէր տիր :
Յ. Վ. Վ.

ԱՆՎԱԼԸ ՆԱԶԸՐԷ

Թիւրք սիյասիյաքրնսա միւնադա-
շաք. — Պու կիւնէրաէ Փարլամէնթօ
ազալարըմըզ, վալի վէ միւթէսարըֆլա-
րըմըզ հէփ պիրիպիրինին գուսուրլարընը
պիրիպիրլէրինին երգիւնէ վէրէրէք եէք-
աիկէրինին թէէսիրինի գըրմաղա չայըչը-
յօրլար : Պոնուն իւզէրինէ Զէքի պէյ գա-
թիլլէրինին մուհաքէմէսի միւնասիպէթիլլէ
մէյաանա չըգան իֆշաաթ տա զամմ օ-
լունունա, մէսէլէ շախսար տրադնտա
փուգու պուլան պիր միւնադաշէ հէյէթի-
նի պրագըպ, պու մէմլէքէթտէ էն գուվ-
վէթլի սիյասի պիր ճէմիլլէթ իլէ անա
մուխալիֆ ֆըրգա արադնտա փուգու
պուլան պիր միւնասիլէ հէյէթինի ալմադ-
տա տըր : Պիր թարաֆտան Մահմուտ
Շէվքէթ փաշա, Պաղտատ վալիսի ճէմալ
պէյ վէ սաիրլէր իթթիհատ թէրազզը
ֆըրգասընա իսթինատէն քէնտի վէզալիֆի
սիյասիլլէրինին իֆա էթտիքլէրինի իլան
էտէրէք ֆըրգայա ֆէվգ իւլ սաէ պիր է-
հէմմիլլէթ վէ գուվվէթ աթֆ էսիյօրլար,
տիլլէր թարաֆտան պու Զէքի պէյ մու-
հաքէմէսի իֆշաաթը մէզքիւր ճէմիլլէթին
իթիպարընը, վէ պու մէմլէքէթին սիյա-
սի հայաթընա մէվգիլինի թէհիլլէյէ գօ-
յօր : Զիրա սիյասի ճինայէթի թէշվիգ
էտէն պիր հէյէթ մէշրոթի տէյիլ իւ-
թիպատտի պիր հէյէթ օլմուշ օլուր : Շու
հալտա իթթիհատ վէ թէրազզը ֆըրգա-
սընըն իւք վազիֆէսի քէնտի իսմինի պու
իֆշաաթըն պատի օլտուղու լէքէլէրտէն
թէպլլիյէ էթմէք տիր : Հալլու քի շիմ-
տիլիք անճազ թարաֆէյն պիրի պիրի ա-
լէյհինտէ սէյլլէյէպիլլէքէքլէրի էն շէտիա
վէ պազէն էանա թոպիլլէրի գուլլան-

մադտա տըրլար : Պու նէվ միւնադաշաթ
թարաֆէյնի իսլահը նէֆաէ սէվգ էթմէք
շէյլլէ տուրտուն, պէլլի պաիսի ճինայէթ
վէ վաթան վէ մէշրոթիլլէթին հայաթ վէ
պագասընը թէհտիա էտէն հատիսէլէրէ
գուլլաղուզլայապիլիր : Հաթթա շու շիմ-
տիլիք մէսէք պագըլարըն էհալիյէ շու կէօ-
նէ նասիհաթ վէրմէսինէ լուզում հիտ
էթտիրիյօր : Թէէսիսաթտա Լութֆի
միլլէրի պէյ տէյօր. — «Պու թարզը
մէսաի իլէ ան գարիպ մուվաֆֆազիլլէ-
թիմիլի մուհազգադ կէօրտիլլէմիւլլէն
պիւթիւն զայրէթ վէ համիլլէթիմիլլէ վէ-
գայիլի իսլալիլլէ զուհուրունա մէյաան
վէրմէլլէլիմ : Պու պապտէ պիւթիւն ազմ
ու գայրէթիմիլլէ լալմէն՝ օ կիպի վէգայիլին
զուհուրտնտա մէնֆաաթ տրալանլարա
(Այլահ կէօթէրմէսին պիր շէյ մէյաանա
կէթիլլէպիլլիլլէր իսէ) քէմալը սիւքիւնէթ
վէ թէմիլլէլլէ էյլլէ հարաքէթ էտէլիմ քի
պուլլարըն պիր թագըմ իւճրէթլի քիսնէ-
լէր մարիֆէթիլլէ մէյաանա կէթիլլիլլէյ
հէմմիլլէթիսիլ պիր շէյ օլտուղու հիշ քիմ-
սէնին նազարընտան գաշմասըն : » Պիզէ
արթըզ պու ժուրնալ թէհտիպլէրինտէն
վաղ կէշլլմէլի, վէ հէրքէս մէշրոթիլլէթ-
տէքի հայաթըլլէ քէնտի մահիլլէթ վէ
ֆէզալիլլինի իսպաթ էյլլէմէլի սիր : «Սի-
յասի գաթլար» մէսէլլէսի մէհքէմէլլէրտէ
գաթի վէ ատիլանէ պիր սուրէթտէ ֆապ
վէ թային էտիլմէլի, վէ պիր ֆըրգա տէ-
յիլլ, անճազ հիւքիւմէթ՝ մէմուրիլլէթլի
թէմիլլէլլէլլէք պու միւնասիլլէլլէրէ էնճամ
վէրմէլլի տիր : Եօգսա շիմտիլիք մէսէք վա-
թանը իսայլը պիր զայէյէ գուլլաղուզլա-
յամաղ :

Իւմմէքի Միւնալիմանա պիր միւնա-
ճաւաք. — Էտիսպուրկտա Եունիլըն տար
իւլ ֆիւնունընտա պուլունան իսլամ թա-
լէպէ ճէմիլլէթի պիւթիւն տիւնետա
պուլունան տիւնտաշարընա աթիտէքի պէ-

յաննամէյի կէօնտէրմիշ տիր : « Սիրգէ շու
 սաթըլար փէք պէօյիւք պիր թէհլիքէ զէ-
 մանընտա եազըլըյօր : Շիմաիքի հալտէ, օ
 եալընըզ պիր թէհլիքէ տիր, ֆազաթ
 եարըն մահլըմըլը մուճիպ օլաճապ պիր
 մուսիպէթ շէքլինի ալապիլիր : Ղայիպ է-
 տէճէք հիշ պիր սաղիյէ եօզ տըր, Վազ-
 թընըզը պօշ կէշիւմէյինիլ : Տիւնեանըն
 հէր թարափընտա պուլունան Միւսիման-
 լար էլլէրինտէն կէլտիյի գատար հալը
 պիւհրանտա վէ թէհլիքէտէ պուլունան Օու-
 մանըլ հիւքիւմէթինէ մուսվէնէթ էթմէյէ
 չալըլըյօրլար : Իշթէ պիլ տէ շու աճիլ
 թասափլըրումուլու սիգէ արլ էտիյօրուզ :
 Թէրթիպ զայէթ պէսիթ տիր, լաքին ա-
 դիմ նէթայիճ թէվիլա էտէճէյի իշիւն
 էհէմմիյէթլի տիր : Հաղիղի սուրէթտէ
 չալըլըրըսա ալէմէ պիր գաթ տահա գա-
 թի սուրէթտէ կէօսթէրիլիր քի, Խալամի-
 յէթ պիր խիւլեա, ճանաղ պիր վիւճիւա
 տէյիլ, ֆազաթ հագիզաթ աղալէթլէրի
 հալա գալի օլան միւտհիշ պիր պազու
 արը : Թէքլիֆիմիլ վէ ըհճամըզ, էօնիւ-
 միւզտէքի Գուրպան պայրամընտա « Ալէմի
 Խալամըն Գուրպան պայրամը Օսմանը տօ-
 նանմա իտնէսի » նամընա տիւնեատա մէվ-
 ճուտ հէր պիր ճամիտէ իտնէ թօփըտա-
 սը տըր : Պու վաղիֆէնիզտէն գաշմայընըզ,
 վէրինիլ, չիւնքի պու վէրիլէն փարալար
 սիգին հայաթընըզը, հայաթտան տահա
 մուգատտէն օլան նամուսուսուլու վէ հէփ-
 սինտէն պէօյիւք օլան Խալամիյէթի գուր-
 թարաճաղ : Չիւնքի պու սաղիլէտէ
 հէփսի թէհլիքէտէ տիր : Էճնէպի տէվ-
 լէթլէրին էլինտէ պու կիւն պիր չօգ Խա-
 լամ մէվէքէթլէրի վար տըր : Խալամլարա
 օրալարտա հիւլմէթ վէ ըիայէթ օլանտու-
 զունու իշիտիյօրըզ, ֆազաթ էմին օլու-
 նուզ քի՝ Խալամլարըն հաիլ օլտուգլարը
 իթիպար՝ օլանլարըն ինաինտէ Խալամ օլ-
 տուգլարը իշիւն տէյիլ, լաքին տիկէր
 տին գարտաշլարընըն տիւնեայա հաքիմ

տէվլէթլէր արաւընտա էլան մէվճուտ պու-
 լունաուլու իշիւն տիր : Էյէր Խալամ հիւ-
 քիւմէթլէրի մահվ օլուր իսէ, պիզիմ տէ
 պիր զէման պէօյիւք, ֆազաթ պու կիւն
 մագհուր տիւ շէն միլլէթլէր սըրտաընա սու-
 գութ էտէճէյիմիլ փէք թապիի տիր :
 Իթալիանըն փահիյանէ թէճափուղարընա
 Թիւրքիա թարափընտան մուգապլէ է-
 տիլմէմէսի, Թիւրքիանըն գուվլէթլի պիր
 տօնանիայա մալիք օլմաընտան իլէրի կէլ-
 տիյի հէր քէսճէ մալիւմ տիր : Արթըզ-
 ելէթէր, պու տճիզլիք տահա տէվամ էթ-
 մէսին : Պու կիւն Իթալիա մուվաֆիազ
 օլմագսա պիլէ՝ պիլ պէօյլէ գալաղըմըլ
 հալտէ, եարըն պիր տիկէրինին թէճափուզ
 էտէճէյի պի իշթիպահ տըր : Էյ Խալամի-
 յէթ, պու կիւնքի թէհլիքէ եալընըզ Օս-
 մանըլարա, եալընըզ պիր Խալամ հիւքիւ-
 մէթինէ միւնհատըր տէյիլ տիր : Ասլար-
 տան պէրու փայալ օլան իսլամիյէթէ տիւ
 տիր : Օսմանըլարըն հայաթը՝ Խալամիյէ-
 թին հայաթը, վէ օնուէն ինգիրաղը Խա-
 լամիյէթին ինգիրաղ վէ սուգութու տըր :
 Իթէ՝ ըմիսինիլ քի էվլասլարընըզ էօլ-
 տիւրիւլիւն, ալիլէրինիլ, մուգատտէն
 թանըտըլընըզ հէր շէյ էճնէպիլէրին ա-
 յաղլարը տլթընտա չիյնէնտին, վէ Խալա-
 միյէթ սէօնսին : Խայր, Օսմանըլար ի-
 լէրիլէյէճէք, վէ էլպէթ օ վասթա իլէ
 Խալամիյէթ տէ իլէրիլէյէճէք տիր : Հէփի-
 միլի թէհաիա էտէն պու թէհլիքէլէրէ
 գարըլը ըուհը Խալամ լոդայոյ գալամազ :
 Վէրինիլ՝ հէր զէման վէրինիլ, վէրինիլ
 քի Խալամիյէթ իլէլէպէտ փայտար գալըն : »
 Պէօյէսի պիր միւրաճաաթըն Իսկիլ-
 թէրրա տար իւլ ֆիւնուսլարընըն պիրինտէն
 սուտուր էթմիշ օլմասը պաիսի հայրէթ
 տիր : Օրատա միւթէլաա վէ թահսիլլէ օղ-
 լաշան Միւսիման կէնճլէրին հալա աարըն
 ահվալը ըուհիյէսինտէն տօլայը պու գա-
 տար ճահիլ պուլունմայարը շայտնը իս-
 թիլլուպ տըր : Իթալիա—Թիւրքիա մու-

հարեպէսինի տինի պիր մուհարէպէ տէյու
թարիֆ էթմէլէ, չէօլ Արապլարը պիր
միւտտէթ թէչվիգ էտիլէպիլիլէր, լաքին
վաթանըն ապ եարասընա տէվա պուլուն-
մուչ օլմաղ: Պու մէպէք պիզի էվրօփա
մէտէնիյէթիին խարիճինէ գօր վէ Օսման-
լըլըլըն մէզարընը գազար:

Ինկիլթէրրա Ֆրանսայա նի՞ջիւն եւր-
սքալ էթսի.— Սիւնթէյթրր պու սիւալա
աթիտէթի ճէվապը վէրիյօր. «Շու կէչէն
իւչ տէօրթ ալըն թարիխի սիյասիսինտէ
էն մուհիմմ վազըա՝ պիզիմ Ֆրանսա իլէ
պէրապէր տուրուպ անա մուալէնէթի
սիյասիյէտէ պուլունմաղլըլըմըլ տըր: Ին-
կիլիլէր՝ Ալմանլարը, եախօտ իթթիհատը
Միւսէլլէսի մութաղարըրը գըլմագ իչիւն
տէյիլ, Ֆրանսայա պիր մուհէտէ իլէ մէր-
պութ պուլունտուղու եախօտ պիր էվրօ-
փա մուհարէպէսինտէն միւսթէֆիտ օլա-
ճաղը իչիւն տէյիլ, չէրէֆ վէ հայսիյէթի
միլլիյէյի մուհաֆաղա իչիւն տէ տէյիլ,
անճագ զարուրէթտէն նաչի Ֆրանսըլարա
իպրաղը մուալէնէթտէ պուլունտուլար:
Պու զարուրէթ նէ՞րէտէն նէչէթ էտիյօր:

Կէչէն Բուլիստէ, Մարօգ մէսէլլէսի միւ-
նասիպէթիյլէ Ալման հիւքիւմէթի Ֆրանսա
հիւքիւմէթինի էօյլէ պիր սուրէթտէ թաղ-
եիգ էյլէտի քի, պու չէյ պիւթիւն էվրօ-
փայը սարստը: Պունըն նէթիճէսինին նէ-
րէյէ միւնճէրր օլաճաղընը քիմնէ պիլմէզ-
տի: Պունըն թէէսիրի՝ Պալգան մէսէլլէսին-
տէ Բուսիա իւզէրինէ էտիլէն թէէսիրին
նէթիճէսինտէն փէք ազիմ օլաճագտը:
Հարպ գահրէմանը (Ալմանիա) փարլագ
ղըրհըյլէ էլինի գըլըճընըն գապղէսինէ ու-
զաթմըլ թէհտիտքեարի պիր վազիյէթտէ
տուրույօր: Ֆրանսա տօղլուտան հարպ
թէհտիտի ալթընսա պուլունտույօր իտի:
Պու թազիլիգէ տայանմայարագ՝, Ֆրանսա
նիհայէթ մուհարէպէյէ գօյուլսա վէ Ալ-
մանիա իլէ եալընըզճա օղլուշմաղա մէճ-

պուր օլսա, գարատա Ֆրանսանընքինտէն
պէօյիւք պիր օլսու վէ տէրեատա գուլ-
վէթի պիր տօնանմա սահիպի օլան Ալ-
մանիատան մաղլուպ օլաճագ օլուր իսէ,
պիթթուպի Ֆրանսանըն թէհիլքէսի փէք
ազիմ օլաճագ իտի: Լաքին պիզ Ֆրանսա-
նըն մաղլուպիյէթինէ միւտտաւտէ էտէպի-
լի՞րմի իտիք: Պիլա շիւպհէ գաթիյէն էտէ-
մէզ իտիք: Չիւնքի, Ֆրանսա մաղլուպ օ-
լաճագ օլուրսա, Ալմանիայա գարչը մէվ-
դիլմիզ փէք նազիք վէ մուխաթարալը օ-
լուր: Ալմանիա՝ ֆիւթուհաթտան սէրմէսթ
օլարագ, ազիմ պիր գուլվէթ թէտարիլլէ,
Ֆրանսանըն տա տօնանմասընը զապթ էթ-
միչ օլարագ, Ինկիլթէրրայա հիւճիւմ է-
տէպիլիլ իտի: Պէլքի մուհարէպէ իլէ միւ-
տաֆաաի նէֆա էտէպիլիլիզ տէյէնլէր
պուլունտուր, լաքին միւթթէֆիգիմիզ պու-
լունան Ֆրանսա իլէ պէրապէր մուհարէպէ
էթմէյիպ տէ, անըն մաղլուպ օլուպ էլի
այաղը գըրըլտըգտան վէ մէվգիլմիզ էվ-
վէլքինտէն եիւզ գաթ զիյատէ թահթը
մուխաթարայա տիւշտիւքտէն սօնրա եա-
լընըզճա մուհարէպէ էթմէք համագաթ
տէյիլ՝ մի: Պինաէն ալէյհ՝ հարպ վու-
գուլընտա Ֆրանսայա մուալէնէթ էթմէք-
լիլիմիլի, միւտաֆաաի միլլիյէ գանուը
հիւքիւմէթէ իթթար էթմիլ տիր: Պու սէ-
պէպտէն տիր քի, Ֆրանսանըն Ալմանիա
իլէ եալընըզճա չարփըշմասընա միւտաւտէ
էտէմէզ իտիք, վէ պու մէսէլլէսիլլէ տիւն-
եանըն ասայիչինի մուհաֆաղա վէ թէէմին
էթմիլ օլսուգ: Պու մէսէլլէտէ էտիլէն պիր
պաչգա իթիլաղ տա շու տըր քի, Ինկիլ-
թէրրա՝ Ֆրանսայա եարտըմ վատ էտէրէք,
անը Ալմանիայա գարչը թէճալուզքեարա-
նէ պիր մէվգի թութմաղա վէ Ալմանիայը
հարպա թէչվիգ էյլէմէյէ թահրիգ էթմիլ
օլույօր, լաքին պիզ պու սուրէթլէ պիր
եարտըմ վատ էթմէտիք, վէ Ֆրանսա պի-
զէ կիւվէնէրէք ֆաղլա պիր թալէպտէ
պուլունմասըր, անճագ քի, Ալմանիա Ֆրան-

սայը իլանը հարպա մեծապուր էթտիյինտէ Թրանսայա մուավէնէթ վատ էթմիշ իտիք: Թրանսայա տէտիք քի, «Իլանը հարպա մեծապուր էտիլի իսէն, պիղ պէրապէրին-ճէյիլ, լաքին հարպ արդու էթտիյիմիլ սոն շէյ տիլ, վէ վաղթըրճա անը մէն է-ստէպիլիլիսէնիլ, ինկիլթէրրա չօգ մէմուռն օլաճագ արր, պիղ սիլին սիյասի միւշէվ-վիլիլիլիլ անիլ, ճիտաի տօսթուռուղը»: Պու միւսաֆաաի նէֆու գանուռնա թ-թիպաէն տիլ քի ինկիլթէրրա պիւթիւն էվրօփայը հարպ աթէշինտէն էմին սագ-լատը: Պազըլարը տա իլանը հարպտա 150 պին նէֆէրաէն իպարէթ պիլ օրտու իլէ պէրէն Թրանսայա եարաւմ էտիլէճէյինի մուախէգէ էտիպ եալընը պահրէն եար-տըմ էյլէմէքիլի վէ պու սուրէթլէ Ալմա-նիայը պիլգէ թէքմիլ տիւշմէն եափմամագ-լըղը թափսիյէ էտիյօրլար: Լաքին խաթըրտա թութմալըլը քի, մուհարէպէյէ իսթէր պէրէն, իսթէր պահրէն իլթիլաք էթտէք Ալմանիարա թէքմիլ տիւշմէն օլմուշ օրլըլը վէ Ալման տիվլոմաթլարը օ իուսուստա պիլ թէֆրիլէ եափմաղլար: Այնի վաղըթ-տա, պիլլիմ էն էյի թալիմ, էն էյի դուվ-վէթ վէ մէհարէթ սահիպի 150,000 նէ-ֆէրաէն իպարէթ օլան օրտու մուղ՝ էհէմ-միլէթսիլ պիլ դուվլէթ տէյիլ, պիլաքս Թրանսայա շայանը թագտիլ պիլ մու-վէնէթ տիլ: Վէ պու օրտուլու, հանկը նօգ-թատա Թրանսայա էն զիյատէ ֆախէլի օլուրսա, օ նօգթայա սէվլ էտէրիլ: Միւթ-թէֆիլիլիլիլէ միւմքին օլան հէր սուրէթլէ եարտըմ էթմէքիլիլիլ լաղըմէտէն տիլ:

Մէսէլէնին տիլէր պիլ ճիհէթի տահա վար, Ալմանիանըն թէհաքքիւմ վէ թէճա-վուղ փօլիթիգալընա պաշ էյիպ միւսաա-տէքեար պուլունանլարա սիւալ էտէրիլ, էվրօփատա միւվաղէնէ ի տիւվէլի մուհա-ֆաղատան վաղ կէշմէք մի իսթէյօրլար: Գուվլէ ի ապէրիլէսինէ կիւվէնէրէք Ալմա-նիանըն պիւթիւն էվրօփայա հիւքմ էթմէ-սինէ լաղի մի տիլլէր: Անլէր Ալմանիանըն

էվրօփա տէվէթլէրինի, սըրա իլէ պօ-ղաղլարընտան սըգարագ թահթը թէէ-սիլինէ ալմասընա միւսաաաէ էտէրլէ՝ մի-էյէր լաղի տէյիլ իսէլէր, գապինէնին մէս-լէքինաէ շայանը թէնգիւ պիլ նօգթա հօգ տըր: Օ՝ միւսաֆաաի նէֆու գանու-նուռն իթթիպաէն սօլլու օլան թարիլ-տէն պիլ փարմագ պիլէ սափմամըլ տըր: Գապինէ՝ պու մէպէքիլլէ էվրօփանըն սուլ-ու սէլամէթինի վէ ինկիլթէրրանըն մէնա-ֆի ի հագիլիլէսինի մուհաֆաղատան պաշ-ղա պիլ շէյ եափմամըլ տըր: Պազըլար՝ Ալմանիանըն միւսթամէրէ էլաէ էթմէսինէ ինկիլիլլէրին մանի օլտուլունտան տէմ վուրլօրլար: Հալու քի պիլ պէյլէ պիլ թէշէպպիւսէ մանի օլմուղ տէյիլ, պիլաքս եարտըմ էթմէք իսթէրիլ: Ալմանիա միւս-թամէրէ իսթիհալըլլէ վէ թէվէսսիւ է-տէրէք տիլ քի էվրօփանըն սուլունը թէհ-տիտաէն տուր օլուր: Վէ պիլ անճագ օ վաղթ քէնտինէ եաղլաշապիլիլիլ: Պիլ՝ Ալմանիանըն միւսթամէրէ իսթիհալընա դարչը տէյիլիլ: Միւթթէֆիլ վէ տօսթ-լարըլլէ, խուսուսա Թիւրքլէրլէ պիլ ան-լայըշա կէլիպ տէ, Պէլճիգա Գօնկօսընը, Փօրթուղալ Աֆրիգասընը եախօա Անաու-լուլը միւսթամէրէ հալընաա թահթը թէէ-սիլինէ ալաճագ օլա, պիլ մէմուռն օլուր, պիլ իթիլաղաա պուլունմալըլ:»

Մարգուէս Գօմուրա. — Ճափօնիա-նըն էն մէհուր էհլի սիյասէթինաէն Մարգուէս Գօմուրա՝ Նոյ. 24տէ Թօքիօտա վէֆաթ էյլէմիշ տիլ: Միւշարիլէյհ 1855տէ սօղմուշ օլուպ, 20 սիննինաէ իքէն հիւ-քիւմէթ թարաֆընտան Մ. Ամէրիգանըն Հարվըրա տարիլփիւնուռն կէօնտէրիլիլ, վէ ափտէթինաէ Ապիլլէ վէ Խարիճիլլէ նէ-ղարէթլէրինաէ վէ տիլ մէմուրիլլէրաէ իլլէտիլաէն սօնրա Ուաշինկթընտա, Ս. Փէթլուպուրկտա վէ Փէրինաէ էլիլիլ լըւա-մէթինի իֆա էթմիլ, վէ նիհայէթ Խա-

աթար : Սրբի պիր թէսատիւֆ նէթիճէ-
սինտէ զուհուր էտէն աէնիզ մուհարէպէ-
սինտէ (1827 Հոկտ. 20) Թիւրք-Մըսըր
տօնանմասընըն իւշ բուպը մահվ օլտու :
Պու ֆէլաքէթին նէթիճէսի օլտուադ , Իպ-
րահիմ փաշա Մօրիայը թախիյէ էտիպ ,
Մըսըրա չէքիլի , վէ Թիւրքիա իլէ էվրօ-
փա սուպընտա իքի սէնէ գատար սիւրէն
քէչաքէչտէն սօնրա , 1829 Սեպտ. 14տէ
էտիրնէ մուհաէտէսիյէ Եունանիսթանըն
իսթիգլալիյէթի ըէսմէն թաստիգ վէ իլան
էտիրտի : Եունանիսթան մէսէլէսի պու
սուրէթլէ հալլ օլունտու իսէ տէ , Թիւր-
քիա իլէ Մըսըրըն միւնաղաասը Եէնի պաշ-
լամը իսի :

Եունան տաւապընըն պու ճին հալլ
ու թէսպիյէսինտէն տօլայը Սուլթան՝ զա-
յէթ մէյուս օլտու իսէ տէ , հէման
պու քէյֆիյէթ Մուհամմէտ Ալի փաշա
իլէ մուգալէլէսինին իճրասընը իմքեանսըղ
գըլտըղընը կէօրմէքլէ միւթէսէլլի օլտու :
Մուհամմէտ Ալի փաշա իսէ , պու Խօյտա
Մօրիանըն քէնտինէ թէրք ու թէսլիմի
իմքեանսըղ օլտու իսէ տէ , Շամ իլէ Սիւրիա
քէնտինէ թէրք էտիլմէլի տիր տէյու տիւ-
չիւնտի : Պունտան մատա էօթէտէն պէ-
րու պէնտէլէրի արասընտա սիվրիլէն պաշարը
քէսմէք մէպլէյինէ խըսմէթ էթմիշ օլան
Մահմուտ՝ էրտէ կէճտէ քէնտինին տէ
պաշընա պիր «Ֆըրըլտադ չէվիրիբ» միւլա-
հաղասըլլէ , մուխաթարանըն էօնիւնիւ ալ-
մագ իչիւն Մուհամմէտ Ալի քէնտի հագ-
գընը քէնտի էլիյլէ իհգագ էթմէք իւզըն
այաղա գալգտըր : 1831 Նոյեմբեր 1տէ
9,000 փիյատէ վէ 2,000 սիւվարիտէն
միւրէքքէպ օլան իւք Մըսըր օրտուսը Իպ-
րահիմ փաշանըն գօմանտասը թահթընտա
հուտուտ խաթթընը կէչէրէք , Թիւրք
թօփրաղընա կիրիպ Եաֆատա Մըսըր տօ-
նանմասը իլէ էլլէտի : Պիր գաշ կիւն
սօնրա Աքքէ պէրրէն վէ պահրէն մուհա-
սէրէ էտիրտի : Սուլթան Մահմուտ տախի

խալլընա թէրէտտիւտէն սօնրա մուհարէ-
պէ թարիգինի ինթիխապ էտիպ , 1832նին
Ապրիլ այընտա Հիւսէյին փաշայը Օսմանը
օրտուսունա պաշ գօմանտան թալին է-
տիպ , Մուհամմէտ Ալի փաշայը իսէ խա-
յին վէ ասը տէյու ըէսմէն իլան էլլէտի :
Պունըն իւզէրինէ Օսմանը թօփրաղը իւ-
զէրինտէ Մըսըր իլէ Թիւրքիա արասընտա
ուզուն վէ միսլի նամէսպուգ պիր միւ-
հասէտէ պաշատը :

Աքքէնին մուհասէրէսի ուզունճա վէ
չէթին օլմաղլէ շէհր անճագ Մայիս 27տէ
(1832) ալընապիլտի : Լաքին Սիւրիատա
անտէն մատա միւհքէմ էնկէլ պուլուն-
մասըղընտան արթըգ անտէն էօթէ Մը-
սըրըլար սանքի գասըրղա չիտտէթիյլէ էօն-
լէրինէ չըգան շէհրէրի սիւփիւրմէքտէ օլ-
տուլար : Շամ Յունիս 15տէ զապթ էտիլ-
տի : Իպրահիմ փաշա Օսմանը օրտուսու-
նը Յունիս 9տա Հումստա վէ իքի կիւն
սօնրա Համատա պօզտուգտան սօնրա ,
Յունիս 17տէ Հալէպէ կիրտի : Օրատա էյ-
լէնմէտի : Յունիս 29տա Հիւսէյին փաշա-
նըն օրտուսունու Պէյլան պօղաղընտա
քիւլլիյէն մաղլուպ էթտիքտէն սօնրա տա-
ղը աչարագ Ատանա վիլայէթինէ կիրտի :

Եէքտիկէրինէ սէրիէն թէագգըպ էտէն
չու մաղլուպիլէթլէրին խապէրի իսթան-
պօլտա ագիմ հէյէճան հասըլ էթմէքլէ ,
Սուլթան Մահմուտ մէտէտ իչիւն էվրօ-
փաշա կէօզ կէզտիրմէյէ պաշատը : Բու-
սիատան պիր խայր-մէմուլ էտէմէղ իտի :
Ալթըրիա փօլիթիգասը վէսպէսէրի կէօ-
րիւնտի : Հէնուզ ճէզաիրի զասպ էթմիշ
օլան Ֆրանսա Տէվլէթի Ալիյէնին տիւշ-
մէնի իտի : Ինկիլթէրա իսէ միւթէսէլլի
քէլամլար սէօյլէմէքտէն էօթէյէ կէչմէտի :
Իմտի Սուլթան Մահմուտ պիրիճէք չարէ
մագամընտա Ալպանիա իսեանընը պաս-
տըրմըլ օլան օրտուսունը Բէչիտ փաշանըն
թահթը գօմանտասընտա Մըսըրըլարա
գարչը սէվզ էթմէյէ գարար վէրաի : Նէ-

թիւնէսի զայն թիւնաւ. օրտու : Իպրահիմ
 փաշա պու օրտույր Գօնիատա իսթիզպալ
 էտիպ Գեկաւ. Չլտէ տնը տարմատաղըն
 էթտի : Աֆիօն Գարահիտար իլէ Բիւթտհ-
 եայը տախի զապթ էթտիքտէն սօնրա Իս-
 թանպօլա նիմ հիճլի պիւ մէթթուպ ետ-
 զարադ, Սուլթան հազրէթլէրի միւստատէ
 պույուրուրտա Պրոսպայա գատար եթթիշ-
 մէք միւրատընտա օլտըղընը պէյան էթ-
 տի : Վէ հաղիզաթ Ը հալտէ պու վազըթ-
 տա Իպրահիմ փաշա ազիմ զալէպէլէրէ
 դանը զըզմըշ, վէ 100,000 նէֆէրտէն Ի-
 պարէթ օլան պիւր օրտունըն պաշընտա
 սուրմաղլէ Հիւքիւ մէթ Ի Օսմանիյէյէ շարթ-
 լար թագտիմ էթմէք մէյղիինէ կէրիշ
 իտի : Սուլթան Մահմուտ նէ եափաճա-
 ղընա տաիր շաշա գալար : Բուսիա պէր-
 ընն վէ պահրէն Մըրր օրտուտունա գար-
 շը գըյումա հաղըր օլտույունու Պապ Ը Ա-
 լիյէ իսթար էթտի իսէ տէ, պու մէն
 պատան կէլէն իշթիւրք խապէրի Ղարալի
 էվրօփանըն խօշընա կիթմէտի : Ֆրանսա
 վէ Ալթիթիա սէֆիրէլի Մուհամմէտ Ալի
 փաշայա միւրաճաթ էտիպ, հիշ օլմազ-
 սա շու Բուս պէլասընըն էօնիւնիւ ալմազ
 խաթըր իշիւն հարաքէթ Ի ապքէրիյէյի
 տուրտուրմատընը ըէճա էթտիքլէրինտէ,
 մէրգում տիպլումաթ պիսուշ պիւր փէրտէ
 իլէ քէնտիլին սալթանաթ Ը սէնիյէյէ սա-
 արգ պէնտէ խաիյինի թազրիւր իլէ իթթի-
 ֆա էտիպ, Իպրահիմ փաշա իսէ քէնտի-
 սինն սըրֆ պիւր մէմար օլուպ փէտէրի
 ազիլինն էմրինէ իթատթա մէճպուր Ի-
 տիլինն պէյան իլէ սէֆէրի իլէրի սիւրմէք-
 տէ օլտու : Սուլթան Մահմուտ պաշգա
 եօլ կէօրմէմէքլէ, Բուսիանըն թէքլիֆինի
 գապուլ էթտի :

Ալլահըն իրատէթինի իճրա էթմէք Ի-
 չիւն լազըմ կէլէն գուվլէթ, Ալլահըն քէն-
 տի էվլատըրընա վէրտիյի հայաթտան
 տիպ օլունուր :

ՍԱԽՏ ՎԷ ՔԵԱՄԻԼ ՓԱՇԱՆՔՆ ԽԱԹՐԵԼԷՐԻ
 ՓՐՕՑ. Կ. ԹՈՒՄԱՆԱՆ

Թիւրքիանըն սիյատիյունու միյանընտա
 մազթէտիւր վէ պիւրիննի տէրէճէտէն թէճ-
 ըրպէտիտէ օլմուլարը հատէպիյլէ էնզար Ը
 աճմէյի ճէլպ էթմիշ օլան իքի մէշհուր
 զաթլար վար տըր : Պունլար Սաիա վէ Բեա-
 միլ փաշալար տըր : Պու զաթլարտան Ի-
 քիօի տէ ախիւրէն քէնտի խաթըրէլէրինի
 նէշը էթտիլէր, վէ պու սուրէթլէ հազգ-
 լարընտա թաշընըլան սիհրի հիշ տէյիլ
 պէնիմ իշիւն, խայրիճա թէնդիլ էյլէտի-
 լէր : Օ գատար ուզուն միւտաթ մուհիմ
 մէվղիյի իշլալ էտիպ, տէֆաթլէ քիւր-
 սիւ Ի Սէտարէթլէ չըգարադ, քէնտի գա-
 պիլիյէթլէրինի խարազ իշիւն էօյլէ նատի-
 տէ ֆուրտաթլարա նաիլ օլմուշ օլան ղէ-
 վաթտան պի հաղդին միլլէթ չօգ շէյ
 պէքլէր : Լաքին պունլարըն խաթըրէլէրինտէ
 ղէքլէ շայան պիւր շէյ կէօրիւլմէյօր, հիշ
 պիւր շայան Ը թագաթիւ խաթմէթ կէօրմէ-
 միշ, հիշ պիւր մուհիմ մէպտէ թէստհիւպ
 էտիպ միւտաֆտա էթմէմիշ տիւրլէր : Ան-
 ճադ վազըլար վէ թէստաթիւֆ քէնտիլէրինի
 քիւրսիւ Ի Սէտարէթլէ չըգարմըշ վէ էն-
 տիւրմիշ տիւր : Վազըլարը խաթէ էտէ-
 ճէք եէրտէ, տնլէրաէն խաթէ օլունմուշ
 վէ սիւրիւքլէնմիշ տիւրլէր : Ումուրը տէվ-
 լէթտէ քէնտիլէրէ մախսուտ, քէնտիլէրին
 միւհրիւնիւ թաշըյան պիւր խաթմէթ էթ-
 սաաթիւֆ օլունմայօր. թարիխ քէնտիլէրին
 նաթընտա պիւր շէյ գայտ էտէմէյէճէք տիւր :
 Պու խաթըրէլէրտէ, ելլարլ մէմուրիյի
 արտաընտա ճարի օլան մախստէմաթա,
 սէրայ տախիլինտէ թէրթիպ էտիլէն պիւր
 չօգ էնթրիզալարա, էրքեան Ը տէվլէթ
 արտաընտաթի մախստէֆէթ վէ առապէթէ
 էփէյի եէր վէրիւմիշ, լաքին պունլարա
 գարշը քէնտիլէր պիւր շէյ եափմայարադ,
 անճադ գահը էյլէյիպ իթթիպա էյլէմիշլէր
 տիւր : Համիտ էյաթիւնտա սիյատի մուհիմ
 վազըլար պու իքի փաշալար ղէմանընտա

օրմուշ տըր, վէ անկէր օ խաթալարն, եան-
լըջ սիյասիյաթըն միւսէպպիպի, մէսուլը
տէյիլ իսէլէր պիլէ, անկէրն իսլահը եա-
մէնի չարէսինէ տէ մուվաֆֆադ օրմու-
մըջ արըլար։ Աղիլսնէ պիր թէրթիպ, շա-
յանը թէգըքեար պիր իըրամէթ, պիր վի-
լայէթին իսլահը եաթօսու ուսուլը իտարէ-
տէ էյիյէ տօղրու պիր թէպաթիլթ, նի-
հայէթ, նէպլի աթինին մէմնունիյէթինի
մուծիպ օլաճադ պիր իշ կէօրմէմիշ տիր-
լէր։ Պունը քէնաիլէր տէ պիլէրէք, իտա-
լէի հիւքիւմէթիտէքի պիւթիւն մուվաֆ-
ֆապիյէթսիլլիյին, խաթալարն մէսուլի-
յէթինի Համիտէ աթֆ էտիյօլլար։ Պու-
արալըգ հէր իքիսի տէ քէնաիլէրնի էր-
մէնիլէրէ տօսթ կէօսթէրմէք իսթէյօլլար,
կէօյա քի մէզալիմէ, գըթալա՝ քէնաիլէր
հիշ հէմէֆըքեար օլմամըչար, մէզքիւր ֆէ-
լաքէթլէր անճադ Համիտին թէրթիպիյլէ
իճրա էտիլմիշ վէ հէր նէ դատար չարը-
մըջ իսէլէր տէ, մէնէ մուվաֆֆադ օլա-
մամըչար տըր։ Սաիտ փաշա՝ վիլայէթլէրտէ
իճրա էտիլէն գըթալլարն քէնաիլնի տէ-
յիլ, Քեամիլ փաշանըն վէ իսթանպօլըն
պէօյիւք գըթալընըն իալիլ Ռիֆաթ փա-
շանըն էյամը Սէտարէթլէրինտէ վուգու
պուլուուղունու մա էլ իֆթիլտար զիքր է-
տիյօր։

Օլապիլիր քի՝ Սաիտ փաշանըն էրմէնի-
լէրէ դարըջ տտուվէթ եա խուսումէթի
օլմասըն։ Օլապիլիր քի գըթալ ֆէրման-
լարը իմըլալմըջ օլմասըն, լաքին պուսլար
մէնֆի շէյիւր օլուպ քէնաիլնէ ֆաղիլէթ
տտու օլունամադ։

Պիլաքս իտարէի հիւքիւմէթի եէտի
իգթիտարընտա թութան էն պէօյիւք մէ-
մուր հաղինտէ՝ էրմէնիլէր ալէյհինտէ իճ-
րա էտիլէն թէտատիյաթը, մէզալիմի,
մունթաղամ գըթալլարը, հազգսըզըզ-
լարը մէն իշիւն նէ՝ եաթուր, նէ՝ կիպի
պիր փաթըթա գուլլանտը։ Հալպու քի՝
խաթըրէսինտէ արա սըրա թէսատիւֆ է-

տիլէն «էրմէնիլէրին իսեանը» «էրմէնիլէրին
այադլանմասը» կիպի իսթիլլահլար քէն-
աիլնի էսքի լէթիմ մայտսընտան օլաու-
ղունու կէօսթէրիյօր։ Պիր Սաիտ փաշա
հազգընտա իշիթաթիմ լի՝ միւմաիլէյհ
էրմէնիլէր հազգընտա շու սուրէթլէ ի-
ֆատէտէ պուլունմըջ տըր, «էրմէնի մէ-
սէլէսինէ խիթամ վէրմէք իշիւն էրմէնի
միլլէթինէ իիթամ վէրմէք լազըմ տըր։»
Պու իֆատէ՝ պիլաթիլիմիլ Սաիտ փաշանըն
իսէ էրմէնիլէրէ տօղրու հիտիյաթընը, հա-
լէթ ի լուհիյէսինի մէզքիւր իպարէ վիք
կիւզէլ պէյան էտիյօր։

Քէզա, միւմաիլէյհ քէնաիլ խաթըրէ-
սինտէ, Ամէրիգայտ հիճրէթ էտէն էրմէ-
նիլէրին Ամէրիգա թէպաթիլէթինի լէսմէն
թանըմաուղընը պէյան էտիյօր։ պու
վազըա էրմէնիլէրէ տօղրու միւմաիլէյհին
մէվլիինի աղ չօղ իզահ էտիյօր։ Սաիտ
փաշա պու սուրէթլէ ճանիլլէրտէն թագիպ
օլունան զէվալլըլարա՝ գաթույա գաթար-
ճաւընա, էրմէնիլէրէ պիրիճիք չարէի նէ-
ճաթը էտիլկէյօր։ Քէզա խաթըրտա
թութմալըյըլ քի, սէֆիլլէր թարաֆըն-
տան իսլահաթ փրօղրամը՝ Սաիտ փաշա
սէտարէթինտէ Պապը ալիյէ թագաթիմ
էտիլտի։ Պու փրօղրամ հիւքիւմէթ իշիւն
պիր թէհիլքէ օլմասըգտան մատա պիր
պէրէքէթ իքէն, տէրհալ մէվլիի ի իճրա-
յա գօնուլաճադ եէրտէ լիւզա մըլզ թէէ-
սիլլէրէ, տալանթըլարա ուղրատըլըգ-
տան սօնրա, իքիճիլլի, գաշամագըլ պիր
ճէվապլէ պաշտան տալըլար։ Հալպու քի
պու իսլահաթըն իճրասընա լիպանան կիւ-
զէլ պիր նումանէ օլապիլիրտի։ Սաիտ
փաշա հազգիպաթէն պէօյիւք պիր հիւքիւ-
մէթ տտէմի օլա իտի, պու իսլահաթա
ճանտան տարըլըր, սու ի իտարէյէ էնճամ
վէրէրէք՝ վիլայաթը իսլահ էտէր, վէ պու
եօլտա պիհադգլին պիր նամ՝ գազանմըջ
օլուր իտի։ Քեամիլ փաշա էնտա ի մէմու-
րիյէթինտէ պունտան զիյտտէ պասիլէթ

վէ լիյագաթ կէօսթէրմէմիշ տիր : Շարգի Բումէլինին Պուլկարլար թարաֆընտան իւհազը , վէ Մըսըն ինկիլիզէր թարաֆընտան իշլալը քէնտինին սէտարէթինտէ օլտու : Քեամիլ փաշա օլմուշ պիթմիշ պիր վազըանըն գարչըսընտա պաշ էյմէքսէն պաշգա պիր լիյագաթ կէօսթէրմէմիշ տիր : Պիր մէզիյէթլէրի օլմուշ իսէ , օ տա Համիտ վէ ավանէլէրինէ պաշ էյմէմէյէ , Պապը Ալինին հուգուգունը երլուզըն թէհաւուզաթընտ գարչը մուհաֆաղայա չալըմալարը օլմուշ տըր : Պու իքի վէզիրէր պասիրէթսիզիլէրինի պու սուրէթլէրլէ տէ իպրազ էթտիլէր քի , ումումըն աիւշմէնինէ գարչը միւթթէֆիդէն իշլէյէճէք եէրտէ՝ այրը պաշարընա , հէր պիրի քէնտի հիսապընա , ազլընա կէօրէ չալըչար : Հալպու քի միւթթէֆիդէն պիր փրօղրամ իլէ չալըչարը օլտալար իտի , հիւրրիյէթին էասսընը գուրմուշ օլմագ հազգընը հաիզ օլտալիլիլէր իտի : Էրմէնի մէսէլէսինէ կէլինտիքտէ , պու մէսէլէսին հալլընա մէմուր օլան պու իքի պէօլիւք վէզիրէրին մէսէլէյի անլամամը վէ անըն մահիյէթինտէն պիտապէր օլտուղունու ինսան կէօրտիւլինտէ թէհաճիւպ վէ թէհասիւֆիւնիւ զապթ էտէմէյօր : Անլէրին պիւթիւն մալիւմաթլարը Պապը Ալի գափուճուսունըն , եախօտ ատի պիր ժանտարմանըն մալիւմաթընտան ֆարգլը եա եիւքսէք տէյիլ , պու տա սօգազ վէ գահվէխանէլէրտէ ըիվայէթ օլունան էֆքեար տըր , «Էրմէնիլէր իսեան էթմիշ , ազմըչար , այազլանմըչար , այրըմագ վէ պէյիւք թէշքիլ էթմէք իսթէյօրլար :» պու թասավիուր վէ զաննը պաթըլ իլէ իշին իշինէ կիրէն պիր գաֆա , մէսէլէյի նասըլ սօղրու կէօրիւր , նասըլ սուրէթ ի ատիլանէտէ հալլ վէ թէսվիյէ էտէպիլիւր : Իյրի միսթարտան սօղրու խաթթ չըգմազ :

Էրմէնիլէր՝ մալ , ճան վէ նամուս էմնիյէթինտէն ֆազլա նէ՞ թալէպ էթմիլէր :

Խտի : Էլէէվմ պունըն աքսինին քեամիլէն եանըլ օլտուղունը անլամամըլ պիր չօճուգ վա՞ր մը : Պէյլիք , իսթիզլալիյէթ վէ սաիրէ՝ Երլազըն վէ ճահիլ էհալինին ուլտուրտուլու թէվաթուրտան պաշգա պիր շէյտէյիլ իքէն , եազըք քի , Սաիտ վէ Քեամիլ կիպի սիյասէթչինասլար տա պու մէնազլպա պիլէրէք եա պիլմէյէրէք գուրպան կիթաիլէր : Էրմէնիլէրին թալէպի օ գատար աչըգ վէ աշիքեար իքէն , Սաիտ վէ Քեամիլ՝ էֆէնտիլէրի Համիտ կիպի , անճագ խայալի էվհամ իլէ օղրաչմըլ , կէօկէ թազիպիլէ մէշուլ օլմուշ տըրլար : Լաքին էյէր անլէրին գուլվէ ի ֆիքրիյէլէրի , ատի պիր թիւրքինքինտէն եիւքսէք օլտայտը , Էրմէնի մէսէլէսինին սու ի նիյէթ , իսթիզլալիյէթ , այրըմագ , էճնէպի փարմաղընըն թէհսիրի , եա իսեան օլմատըլընը կէօրէճէք , անլայաճագ վէ անա կէօրէ Համիտին հիտտէթ վէ շիտտէթինի թասալիլ չալըչաճագլարտը : Խաթրէլէրինտէ պէօլէ պիր թագրիւր եա թէշէպպիւսէ թէսասաիւֆ էթմէյօրըլ : Անճագ քէնտիլէրին զէքեալարընը էճնէպի սէֆիրլէրին թագտիւմ էթտիլի իալահաթ լաիհալարընը թէհսիրիլ վէ ճէվապսըլ պրագմագ իշին Համիտէ օլ կէօսթէրմէյէ սարֆ էթտիլէր :

Քեամիլ փաշա՝ քէնտի խաթրէսինտէ պու մագսէտէ եազըլան ըիվօրլարըն նուսունէլէրինի վէրմիշ տիր : Պու բափօրլար քէնտինէ շէրէֆ կէթիրէճք մահիյէթտէն փէք ուզալ տըր : Պունլարտան պիրինի , Համիտին թալէպիլէ , Սասուն վազաասընտան տօլալը սէֆիրլէրին թագտիւմ էյլէտիլի փրօղրամ միւնասիպէթիլէ եազմըլ տըր : Պու թագրիւր՝ սու ի թէֆսիր վէ ըիյաքեարլըլըն էն միւքէմիլ նուսունէսի տիր :

ՍԷՅՅԱՀԱԹԸՄՏԱՆ

ՎԵՐ. ՅԱԿՈԲ ԵՐԱՆԵԱՆ

2.

Մէրսին կէօմրիւյիւնտէ մուայյէնէտէն կէչէրէք շէհրէ կլրտիյիմիլտէ՝ տօթլարըմըղըն հայլայա կիթմիշ օլտուգլարընը անլայարադ օրատան թարսուսա կէչաիք: Պուրատա պուլունան տօթլարըմըղըն էքսէրիտէ նամրուն հայլասընա կիթմիշէր իաի: Նամրուն՝ Լամպրոնայիին վաթանը օլուպ գատիմ Լեւոնլարըմըղըն սարայլարը պուլունան պիր կէնիշ հայլա տրը: Օրատա միլլէթլէրին քիլիսէլէրի, ճամիլէրի, մէզարլարը, չարչու վէ փազարլարը պուլունուպ սէրին պիր եէր տիր:

Լաքին էյ թարսուս, սէնի պէօյլէ վիրանէ կիպի՞ մի պուլաճագ իսիմ: Էյ Պօղոսն շէհրի, գատիմ շանըն սէնին օլտուն. հիշ տէյիլ իսէ 20 սէնէ ազտէմքի շէրէֆին հա՞նի, նէ՞րէտէ տիր: 0 վազթ սէնտէ կէօրիւլէն նէշէ, թիճարէթ, տինի զայրէթ, 120 ազալը, 200 նուֆուսլու Խնճիլի քիլիսէ վէ միւսթագպէլէ տաիր թաչընըլան իւմիսլէր նէ՞րէտէ տիրլէր:

Էլան Խնճիլի քիլիսէ պինասը Ֆէլլահլար մահալլէսինտէ զայէթ էսքի, վէ պունտան 20 սէնէ էվիլէլ պրագտըղըմ հալինէ հիշ պիր իլավէ էտիլմէմիշ օլուպ սալթ շէօքմէսին տէյու անա տիրէքլէր վէրիլմիշ տըր: Հանի նէ՞րէտէ տիր՝ «Պիլ պուրայա էյի պիր քիլիսէ հափարըղ» տէյէն էֆէնահիլէր: 25 սէնէ օլտու հալա վատլարընըն իճրասընըն իշարէթի կէօրիւնմէյօր: Վազաա քիսէլէրի պէօյիւմիւշ իսէ տէ, քիլիսէլէրի քէօհնէլէշմիշ տիր: Քէնտի շախտի խանէլէրինին փարլայըպ, մէմլէքէթտէ կէօղէ չարփար օլմուշլար, ամմա Բապպըն պէյթի նէ՞ հալտէ կէօրիւնիւյօր: Թիճարէթ իշլէրինիլ իլէրիլմիշ, Լաքին տիյանէթ իշինիլին կէրի գալմըշ օլտուլունը կէօրիւպ աղլատըմ: Աճէպա սէպէպ նէ՞ տիր:

Պիլիրիմ, ֆէլաքէթլէր սիլի րահաթ

պրագմայըպ միւթէզարըրը գըլալար, նիշէ խան կիպի խանէլէր Էանըպ քէօմիւրէ թէհափիլէլ էթմիշ, նիշէ քիմսէլէր գաթլէտիլմիշ, պիր չօգ սէրվէթ զասիպ ու զաստարան գուրտաղընտա էրիմիշ տիր, ամմա գալան էշեա սէրվէթ իլէ իմանա, պիր պէյթուլլահ Էագըշլապ տուրույօր: Տիկէր թարսփտան «Սէնթ Փօղ Ինսքիթիթ» նամ գօլէճ միւէսսիսի պուլունան Վեր. Յ. Ս. ճէնանէնտան թուլթ, շիմօրիի նազըր վէրէիսի պուլունան Ֆաղ. Տր. Թ. Բրիսթիյէ կէլէնէ գատար պիր չօգ աալմըար ալմըշ, իլէրիլմիշ տիր: Մէքթէպի քէմալինէ էրմէքտէ կէօրտիւմ:

Թարսուս՝ գատիմի կիպի տիկէր իլմմէրքէզլէրինէ ընգապէթ էթմէք իշիւն վէսաիթ վէ սէմէրաթ իլէ միւմթագ օլաւագ, միւնթէհի թալէպէլէրի կէրէք Օսմ. թօրիաղընտա վէ կէրէքտէ տիյարը էճնէպիյէտէ հաւմաշաւաւնըլատա մէվզի վէ սէրէճէլէր իհրալ իլէ ինսանիյէթէ խըտմէթ էթմէքտէ տիրլէր: Նէկտիկէրինի միւթէագըպ ըէիպէր, իլք միւէսսիսինին մագսէտի ֆաիտէմ, նալիլէ իլավէ էտէրէք, գսլէճին էիւքսէք թէվէսինի Արիսթինին ալլուսունտա տըշա չըղ տըմըշլար տըր: Շիմտիրի նազըրը միւհթէրէմի Տր. Թ. Բրիս. թի պալթիյար տօթլուսնուլ վէ փէտէրիմիլ ճէօմէրու գէնիլիլէլէրին քէսէլէրինին աղղընը վէ գալալինի տըղ պուլարապ, պինլէրլէ լիւալար էյտէ էտիպ թարսուստա թէմէլլի պիր գօլէճ վէ տաիրէլէրինի ինշա էթմէյէ միւէսսէր օլմուշ տըր: Անըն քէսկին ֆիքրի, շէֆիլ գալպի, զայլաւը րուհու միլլէթիմիլ իշիւն պէլիլ նուլթղլարը Ղարապ Խրիսթիյանըրընըն իշթիւրաքընը, մէթուրք գալմըշ կէնճլէրին թալիմ ու թէրպիյէսինէ ճէլլ էտիպ, նիշէլէրինի մէճճանէն, նիշէլէրինի իսէ ճիւղի պիր մէպլալլա թալիմ էթմէքլէ կէնճլէրի օրայա ճէլլ էլլէմիշ տիր: շու հալտէ Տր. Բրիսթի գօլէճ վէ թարսուս շէհրինէ վէ Խնճիլի

քիլոսէլէրէ պիր շէրէֆի նատիտէ կէթիր-միշ տիր :

Փագաթ, — պէօյիւք պիր Վագաթ, — էյէր զաթընը կէօրմէք վէ էլլէրինի պուս էթ-մաքիյէ, հէմ սալահ թարիգինտէ աղար-մըշ սաշ վէ սուպալը էօնիւնտէ տիզ շէօ-քէրէք արղը հիւրմէթէ նաիլ օլապիլսէ իտիմ. անտէն շու մէթուրք քիլոսէ պի-նատընը հէմ շիմտիքի եէրինտէն գալարը-մասընը, հէմ գօլէճին, շալիլալէրին, փրօ-ֆէսօրլարըն վէ ինճիլի քիլիսէ ճէմաաթը-նըն շէրէֆինէ միւթէնսարպ կիւզէլ պիր պէյթ, պիր քիլիսէ ինշասընա տախի թէշ-վիգ էտէճէք իտիմ : Զիրա գատիմ մու-հաճիշ Ամէրիգալլար՝ քիլիսէ իլէ մէքթէ-պի պիրլիքտէ եափըպ, պիրիպիրինէ նիս-պէթտէ թութարազ իլէրիլէտիլէր : Գատիմ տօսթլարըմտան հիշ տէյիլ իւշ պէլլէրինի պու կիւն պու քիլիսէյի շէրէֆի պիր եէրէ նաղլ վէ մէմլէքթէ, գօլէճէ վէ ինճիլի քիլիսէյէ եաղըշրր սուրէթտէ կիւզէլ պիր պինա եափտըրմաղա թէշէպպիւս էտիլիքտէ իքիլէր եիւղ լիրա վէրմէյէ վաա էթաիք-լէրինի վէ հաղըր օլան փարալար իլէ Փագ-Տր. Գրիսթինին տէ հիմմէթի զամմ օլու-նարագ, օրատա փարլագ պիր քիլիսէ պի-նատը գուրուլապիլիր իտիլինի իլան էաէ-րիմ, վէ Բապպ թարաֆընտան, «Սիդին էվլէրինիլի նատը կիւզէլ եափտընը իտէ, պէնիմքինի տէ օլ նիսպէթտէ եափընըպ,» տէյու պէյան էաէրիմ :

Թարսուստա տուրմագ նիյէթինտէ ի-տի իտէմ տէ, հուլուրլէրի իլէ շէրէֆիտապ օլմագ խթէտիլիմ տօսթլար՝ թէհամմիւլ օլունաղ սիվրի սինէքլէր եիւզիւնտէն եալլարա գաշմըշ օլտուգլարընտան գօ-լէճ վէ քիլիսէյի պէքլէյիպ իտարէ էտէն Փրօֆ. Վ. Գիւփէլէան իլէ պիր կիճէ խօշ միւլագաթ էյլէտիքտէն սօնրա, էրթէսի կիւն սօլուլու Ասանատա ալուրգ : Կիլի-կիալը, էյքէսէն, Հարմանտտան, Վեր-կէօքգալայճեան կիպի միւմին վէ միւհթէ-

րէմ տօսթլար իլէ միւլագաթ էյլէտիք : Լաքին 23—24 սէնէ էվլէլ զըթլըգ սէ-նէսի Ասանատա վաիզ իքէն, օրատա պու-լունան միւհթէրէմ վէ մուղթէտիր պէլիզ վաղըր վէ գըթլըգտա 8,000 գատար լիրա կէթիրէրէք վիլայէթ էհալիսինի իհեա է-տէն միսիօնէր, միւհթէրէմ Վեր. Մօնթկօմ-րի հաղըթթլէրի եօղ իտի. անըն իլէ պէ-րապէր զըթլըգ արգլէթինէ գաթլանարգ սէֆասընը իտէ եալընը կէօնէնտիք, անը տէրիսաթր էյլէտիք, չիւնքի օլ ուլուրտա օլ զաթ վագթուրը կիթաի :

ՐՈՒՀԱՆԻ ՀԱՅԱԹ

ՍԵՆԷ ՊԱՇԸ ՏՈՒԱ ՀԱՅԹԱՍԸ

Պիթիւն տիւնեատա պուլունան ին-ճիլի քիլիսէլէրտէ սէնէլէրտէն պերու ճա-րի օլան պիր տաթթէ կէօրէ, սէնէնին իլք հաֆթաընտա պաղը մուհիմմ մէսէ-լէր իւզէրինէ քիլիսէլէրտէ տուալար արղ օլունուր : Թիւրքիատա պուլունան ինճիլի քիլիսէլէր տախի պու տաթթէ իմթիսալ էյլէմէքտէ պուլունմըշ տըր : Տիւնեանըն հէր թարաֆընտան ախի վագթտա ախի մատտէ իւզէրինէ հուլուրը իլահիյէ տուալար արղ օլունմաղը ֆիլվաղը ճէ-սարէթպախշ պիր վագըա տըր : Անճագ շու տա մալիւմ տիր քի պու պէօյիւք իթթիհատա հէմ պիլիմ իսթիֆատէ-միզ, հէմ տուալարա վէրիլէճէք ճէվապ-տա հիտտէմիզ պու տուա մէճլիլէրինտէ պիլիմ մալիք օլտուգլունալ իման վէ իշ-թիյագա միւթէնասիպ տիր : Պինտէն ալէյհ հէր պիր վաղը վէ հէր պիր ճէմաաթ պու սէնէ պաղը իպատէթ խըամէթլէ րինէ միւմքին մէրթէպէ պէօյիւք ի-ման վէ շէտիտ իշթիյալլա իշթիլաք էյ-լէսին :

Ինճիլի իթթիհատ թարաֆընտան նէշլ օլունուպ քիլիսէլէրէ թէվլի օլունան տուա մատտէլէրի աթիտէքիլէր տիր :

ՍԷՆԷ ԳԱԾԸ ՏՈՒՍ ՀԱՅԹԱՍԸ

ԿԻՐ. Յունվ. 7.— Վազըսը վէ նութգլար իչին մատաէ,— Պու սէնէ Ալլահտան պէրէքէթլէր ալապիլմէք իչին նաօսըլ տուա էթմէլիլդ: Այէթլէր Յովհ. 15.7: Յակ. 4. 2,3: Ղուկ. 11.2: Ղուկ. 3.21: Եփես. 6. 18: Մատ. 9.38:

Փ. Էրթ. Յունվ. 8.— Շիւր վէ թեւազու: Լոնիլին գուվէթի վէ Բուհ իւլ Գուսա աթիյէսինին պէօյիւք թէէսիւրի իչին վէ քիլիսէտէ Ալլահըն Քէլամընա, Խրիթիյան հայաթընա վէ պէշարէթին թէպչիրինէ տօղրու կէօրինէն մէյլ ու մուհապպէթ, չէվգ ու զայրէթ իչին չիւքր, վէ աաէմլէրի կիւնահտան իւէլաա էթմէք իչին Լոնիլտէն զայրի օլարագ պազը թաւրիվէր թագաթիւմ էսիլմէքաէ օլմասընտան տօլայը թեւազու, քէզպիք քիլիսէտէ կէօրիւէն աիւնիւփէրէթիլք վէ իմանսըլըլտան տօլայը թէզարու: Մէզմ. 62: Բոմ. 7.18—25: 2 Տիմ. 1,8—14:

ՍԱԼԸ. Յունվ. 9.— Ումոււմի փիլիսէիլունն տուա: Քիլիսէնին բուհանի պիւր միւէսսէսէ օլտուղունուն պիլինմէսի, ազալարըն Քրիստոս իլէ հայաթի ալագատա պուլունմալարը, Լոնիլին ճանլար իւէլապընա պատի օլաճագ սուրէթտէ վաղ օլունմասը քիլիսէնին Քրիստոսա շահիա օլապիլմէսի իչին տուա: Մէզմ. 85, Ես. 55, Եփես. 4.1—16:

ՉԱՐ. Յունվ. 10 Միլլէթիւր վէ աւնիւրիւն հիւսմսարդար: Հիւքիւմէթ մէմուրլարը իչին, էհալի արասընտան գումար, պէքրիլք վէ ախլագօղըլըլտէ փիլի իչին, թիճարէթ վէ սանաաթտա իսթիգամէթ վէ սալահ պուլունմասը վէ մուհարէպէնին տէփի իչին տուա: Մէզմ. 33. 12—23: Ես. 35: 1 Պետ. 2, 9—20:

ՓԷՆՉ. Յունվ. 11.— Խարիժի միւսիօնէրիլիւր: Կէչէն սէնէ զարփընտա միսիօ-

նէրլէր Եէսիլլէ տիւնեանըն հէր թարափընտա կէօրիւէն իշ իչին շիւր, վէ քիլիսէնին թէպչիրի պէշարէթ իչինսէ վազիփէսինի լայըգըլլէ իփա էտէպիլմէսի, Շարգ էհալիսինին զարպ տիւնիլքիլէրինին թէէսիլիւրտէն էմին գալմասը, նիլէ կէնճլէրին քէնտիլէրինի միսիօնէրիլլէ վազփ էյլմէսի վէ թայիփէլէր արասընտա թէէսիս էսիլէն քիլիսէլէրին գուվէթլէնմէսի իչին տուա:

ՃԻԻՄ. Յունվ. 12.— Փամիլէալար միլթէպլէր վէ կէնճիւր իչին տուա: Աիլէտէ վալիսէյնին էվլատա բուհանի թալիմ վէրէպիլմէսի, էվլատըն էրքէն Ալլահա տէօնմէլէրի, մէքթէպլէրտէ տիւնի վէ ախլագի թալիմին միւէսիլլ վէ մուփիսա սուրէթտէ թէլլին էսիլմէսի, քէզպիք Կիրակի մէքթէպլէրի վէ Կ. Խ. Շիրքէթլէրի իչին տուա: 2 Թէվ. 4, 5—10: Մար. 10, 13—22: 2 Տիմ. 3, 10—17:

ՃԻԻՄ. ԷՐ. Յուն. 13, Տախիլի միսիօնէրիլլ վէ Եէնուսիլիւր: Քիլիսէ քէնտիւնէ Եագըն պուլունան էհալի արասընտա Լոնիլի թէպչիր էտէրէք ախլագը թէհիլպ էթմէյէ չալըշապիլին տէյու տուա: Քէզպիք Եէհուտի գալմընըն Լոնիլին նուրոնա կէլմէսի իչին տուա, Մէզմ. 126, Թէք. 12, 1—13: Յովհ. Բոմ. 11,25—31:

Թապիաթըն ազիմ գուվէթլէրի կիլլի տիր: Ատէմ անլէրտէն իսթիփատէ էթմէք, վէ վալիտէ Թապիաթըն էսրարընա վազըփ օլմագ իսթէր իսէ՝ ճէհա էթմէյէ, զահմէթ չէքմէյէ բաղի օլմալը տըր: Հէյէթի իճթիմալիտէ տէ այնի չէյի կէօրիւրիւզ: Խարը հճրասընտա օլան ախլագի գուվէթլէր կէօղլէրտէն մէսթուր տըրլար: Փէրտի հայաթըմըլտա տախի այնի չէյ հագիգաթ տըր: Պիլտէ պուլունան էն գըլմէթի չէյլէր գալպիմիլին տէրինլէրինտէ մահփուղ օլան վէ սաիրլէրէ իլհագ էսիլմէյէն չէյլէր տիր:

ՍԷՕՅԼԷՅԵՆ ՍԷՔՅՈՒՊԼԱՐ

Բ. ԿՈՐՆ. 32. 31

ՎԵՐ. ՄԻՊԱՐ 3. ՄԸՆՁԵՐԵԱՆ

Լուսինն փոնօկրափը իճատ էտէ-
լիտէն պէրու իսթէնիլէն մագամլար վէ
քէլամլար սահիպլէրինին սէտասըյէ պաշ-
գաւ եէրլէրուէ տախի տինլէնիլէպիլիօրլար:
Լաքին պու շէյ տահա սօն սարըն իճատ
քէրուէսի տիր, պունտան չօգ ասըրլար
էվիլէ սէօյլէյէն վէ տիրի մէքթուպլար
հազըլմը ճէմ օգունմաղա պաշլամը իտի:
Պու մէքթուպլարը հազան էլլէր փէյլամ-
պէրլէր վէ լէսուլլէրուէ փաիլ օլան տիրի
Ալլահն Րուհու օլուպ, հազըլան մէք-
թուպլար իսէ պիզլաթ ինսանլարըն գալ-
տի օլուշ տոր: Անըն պիր նուսունէսի
2 Կորն 3, 2. Յտէ կէօրիւլիւր: «Գալպէ-
րիմիզաէ հազըլմը վէ ճիւմլէ ատէմլէրի
թանըյըպ օգունտուլլարը մէքթուպումը
սիզ սինիլ», վէ «Հայ օլան Ալլահն Րու-
հըյէ . . . հազըլմը օլան Քրիստոսըն մէք-
թուպը սիզ օլուտուլլունը աշիքեար տըր:»
Պու քէլամ իլէ Քրիստոսըն քիլիսէսինտէ
պուլունան ճիւլլէ Խրիսթիյանյար «Սէօյ-
լէյէն մէքթուպլար» թէսմիլէ օլունույօր-
լար. վէ ատէմլէրին ճիւմլէսի պու մէք-
թուպլարը «Քրիստոսըն մէքթուպլարը» տէ-
յու թանըյօրլար: Պու նէ՛ ճէլիլ պիր իմ-
թիյազ տըր: Պիր ատէմին Ալլահն Րուհըյէ
հազըլմը օլան Քրիստոսըն մէքթուպը տէ-
յու թանըլմաը վէ էօյլէ տէ օգունմաը,
պու Խրիսթիյան հայաթընա տաիր փէք
զըյմէթլի պիր հագիգաթ տըր: Պիր տէ-
ֆա տիւլին քի՛ ատէմլէր սէնին իման
իգրարընը իշիթմէզտէն չօգ էվիլէ, էօմ-
րինին սահիֆէլէրինաէ, Յիսուս Քրիստո-
սը, Մնուն սիյրէթ վէ սուրէթինին տամ-
ղաընը, Անրն էօմրինիւ, արզուսընը,
մուհապպէթինի, ֆէտաքիարըլընը, նէֆա ի
ինքեար հայաթընը կէօրմէք, Սէնաէն Րու-
հըն մէյլէրի օլան մուհապպէթ, մէ-
սէրրէթ, սէլամէթ, թէէննի, լութֆ,

խարխահըգ, սըտգ, հիւմ վէ զապթը
հըֆա մէյլէրիլէրին թօփլամագ իսթէրլէր:
Շու հալտա տին իլահի հայաթըն իզհարը
վէ Խրիսթիյանըգ Ալլահն Քրիստոսա
իզհար էյլէտիլի հայաթ տըր, վէ Խրիս-
թիյան քէնտի հայաթընտա Ալլահն Քրիս-
տոսա կէօպթէրտիլի հայաթը հաշայան
զաթ տըր: Պինաէն ալէյհ ատէմլէր պիր
Խրիսթիանըն էօմրինիւն սահիֆէլէրինտէ
Քրիստոսըն Րուհունը, վէ իլահի հայաթը
օգունագլըյը մէմուլ էտէրլէր: «Սիզ
Քրիստոսըն մէքթուպլարընը» վէ Քրիստո-
սըն մէքթուպընտա Քրիստոսըն հայաթ
սուրէթ վէ սիյրէթինին տամղաըն թապ
օլունմաը տըր:

Լաքին նիլէ Խրիսթիյանյար օլ ի-
լահի հայաթտան չօգ ուզագ տըրլար: Նի-
լէլէր Խրիսթիյան իսմի ալթընտա, Գալէն
կիպի հըպը վէ գաթիլ, Ագան վէ Սաուդ
կիպի թամաքեար, Յուգա կիպի խային,
Խոմաս կիպի տինեալի, Անանիա վէ
Սափիրա կիպի հալանճը, Պալամ կիպի փա-
րա իչին հագիգաթա գարը փէյլամ-
պէրլիք էտէնլէր, վէ «Տիւնեալի մուվաֆ-
ֆագիլէթ իչին ալընլարընա ճանապարըն
տամղաընը գապուլ էտէն» քիմնէլէր տիր-
լէր. պունյար Ալլահն Րուհըյէ հազըլ-
մամը օլուպ, Քրիստոսըն իսմինտէ հալան
սէօյլէյէն սախքէ լեհիթուսյար տըրլար:

Տիրի Ալլահն Րուհըյէ հազըլմը օլան
Քրիստոսըն հագիգի մէքթուպլարը իսէ
Յարիլ կիպի տինտար, Յօր կիպի սապըլը,
Պօղոս կիպի զայյուր, Նաթանէլ կիպի սա-
տէտիլ, Յովհաննէս կիպի մուհապպէթլի,
Ստեփաննոս կիպի Րուհա մէմուլ զաթլար
տըրլար: Իմտի է՛յ տօթթում, «Հայ օլան
Ալլահն Րուհըյէ հազըլմը Քրիստոսըն
մէքթուպը» մընընը:

ՄԻԻԹԵՆԵՎՎԻ

ՄԱԼԻԻՄԱԹ ՓԱՐԶԱԼԱՐԸ

ՏՕԳ. Ա Ս. ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ

—Ամէրիգատա պիր դարը ու գատար չօգ սէօյէր իմիշ քի պու սէպէպտէն վէֆաթ էթմիշ, աօթլարը թօփլանըպ իւղէրինէ պէօյիւք պիր թաշ գօմուչար վէ իւղէրինէ «Զէվճի րահաթ ուշուշօր» իւպարէսինի հաղմըլար:

—Ամէրիգատա Զինճիլէրաէն պիրի պիր քիլիսէյէ աղս օլմագ իթէյիպ վաիղէ միւրաճաաթ էյլէմիշ: Վաիղ՝ կիտիպ սուա էյլէմէսինի վէ Ալլահա սիւալ էյլէմէսինի թափսիյէ էյլէմիշ: Մէրգուժ կիտիպ պիր գաշ կիւն սօնրա երինէ կէլմիշ: Վաիղ «Նաճուլ, սիւալ էթաֆէն մի», տէյու սօրաուղունաա Զինճի՝ «Էվլէթ, սիւալ էթաիմ, վէ Ալլահ ճէվապ վէրտի քի, 'կիթ, պօշնա չալըմա, պիրա պէն 20 սէնէտիր օ քիլիսէյէ կիրմէյէ չալըլարմ, մուվաֆֆագ օլաճաա տըմ» տէմիշ տիր:

—Զուէչէրիանըն էհալիսի 3 1/2 միլիօն տըր, ֆագաթ 500,000 քիշիլիք պիր օրտու չըգարապիլիր, երինէ տէ հարալիյէ պիւտճէսի պիր միլիօն լիրա տըր:

—Նաղընտա մուհիմ պիր գաղատա, չիֆթ սիւրմէք իշիւն էօքիւղ պուլընմաա տըղընը սէօյլէտիլքէրինտէ, գաիմմագամ՝ քէչի իլէ սիւրմէլէրինի թափսիյէ էյլէմիշ: (Ալլաղըմ կիպի սաթըյօրըմ): Սապըգ Աստանաաա պիր վալիյէ օ սէնէ փաւուգ օլմաաղընը խապէր վէրաիլքէրինտէ՝ «Պու սէնէ տէ երուն էքսինլէր», տէմիշ իտի: Պու աբաաա, «Իթալիա պէօյիւք շէհր մի» տէյու սիւալ էտէն տէ օլույօր:

—Ամէրիգատա աղաճաան էլպիսէ եափմագ իճաա էյլէմիշլէր. աղաճը էյիճէ էգիպ թէլ հափարագ սօնրա էլպիսէ սօգույօրլար իմիշ:

—Պէրլինտէ հալմանաթ պաղչէսինտէ պիր լօգ անթա վար տըր քի 10,000 քիշի

թաաա էտէպիլիյօր, պին թանէ խըլմէթճիսի վար տըր:

—Փարիզտէ փօթա գութուլարընաա պիրէր էլէթթիլիգ ալէթի գօմուչար քի պիր քիմսէ խըրսըլըր էթմէյէ չալըլըր իտէ, չան չալընըպ խապէր վէրիյօր իմիշ:

—Բուսիա Զարը էօմրիւնիւ 1,800,000 իրայա սիկուրթայա գօմուչ, Ալման իմփէրաթօրը տաիսի պիր միլիօն լիրայա սիկուրթալը իմիշ:

—Հէր Ալման աքէրի միւքէմմէլ եիւղմէք պիրմէյէ մէճպուր իմիշ:

—Լօնտրատա 14,000 իթալիան վար իմիշ, 20,000 տանէսի տօնտուրմաճըլըր իլէ 1,500իւ լաթէրնաճըլըր իլէ մէշուլ իմիշլէր:

—Բիլլէր իսմինտէ պիր աաէմ, թախթաաան պէօյիւք պիր ոյաղ գապը եափըպ սու իւղէրինտէ իւշ միլ եէօրիւմիւշ:

—Էտէքստէ պիր զըլ 6 թափուգ պէսլէր իմիշ վէ սէնէվի 1,100 եումուրթաալըր իմիշ:

—Սէյլան վէ Մոլայաաաա չիմի 50 միլիօն լիրալըգ լաթիլի հաալը օլույօր: Էվլէլա պու աղաճըրը հաղընըլ Պրաղիլիաաա իտի: 1876աա Մ. Ռիքհամ իսմինտէ պիր քիմսէ Պրաղիլիայա կիտիպ, թաիլէրլէրտէ Ամաղօն գըլըլարընտան պու աղաճըրըն թօխումայրընտան թօփլալըպ, եէրլիլէրէ լիլլէթ վէրէրէք կիլլիճէ դաշըրմըշ վէ պիր վափօրա պինիպ թօխումալարը թա Սէյլանա սալիմէն եէթիլտիլէմէյէճէյինտէն, Ինկիլթէրլայա չըգըպ հէման օ կէճէ անլէրի էքմիլլէր վէ 70 պինտէն 7 պին տանէսի թութոււշ: Պու ֆիտանըլարաան 1000 տանէսինի քիշիւք սօպալը օտալար եափըպ Սէյլանա եէթիլտիրմիլլէր քի, չիմաի դայէթ պէօյիւք պիր թիճարէթ մէնպալը օլմուշ տըր: Ինկիլիղլէր էնգարէտէն թիֆթիք քէչիլէրինի տախի պէօյլէճէ խըրսըլըլալ ճէնուպի Աֆրիգայա կէթիլրտիլլէր վէ օլ գաաաա

եւթիշտիրտիւքի թիֆթիին օգգասը եւրմ լիրատան 15 զըշ-ա տիւշաիւ վէ էն-գարէ մահվ օլտու :

— Հաքիմին պիրի մազնունա խիթապէն՝ «Թամմ հապիգաթը անլատըն մը» տէյուս օրտուղունտա, մազնուն, «Էվվէթ , թամմ հապիգաթը սէօլէտիւմ, պաղիսինի սէն աօլաուը ,» տէմիշ տիր :

— Պու սէնէ հաւա կէմիսի եարըշլաւընտա Պոմն վէ Վէրաին 20,440 լիրա միւքեաֆաթ գազանարլար :

— Պէրլինտէ գարըլարըն ուլուն շափ-գա թօփլուըր դուլլանմալարը ետապ. օլմուշ, 40 լիրա ճէղաի նազաի վէ զարարու զիյանա գարըր թազմինաթ ալըյօրլար իմիշ :

— Տիւնեատա էն քիւշիւք փօթախանէ ճէնուպի Ամէրիգանըն ճէնուպի ուճունտա թէրրա տէլ Փուէկօնըն գարըր սընտա տէնիզ իւզէրինտէ պիր տանարդ իմիշ քի , կէշիպ տէօնէն վափօլլար օրտա փօթա գօյուպ ալըրլար իմիշ :

— Լօնտրատա պիր սէնէտէ 13½ միլիօն լիրալըգ էթ եէյօրլար. քէզալիք 13 միլիօն լիրալըգ պուշտայ, 11½ միլիօն լիրալըգ չայ, 4 միլիօնլըգ մէյվէ, 7½ միլիօնլըգ շէքէր, 7½ միլիօնլըգ եազ, 10 միլիօն լիրալըգ եուսուրթա, փէյնիւր , սիւթ եէյօրլար :

— Պուլլարիսթանտա 100 եաշնտան եօգարը 3,883 քիշի վար իմիշ. Բումանիատա 1,074, Սրրպիատա 572, Իսիանիատա 410, Ֆրանսատա 213, Իթալիատա 197, Ալթիթիատա 113, Ինկիլթէրատա 92, Բուսիատա 89, Ալմանիատա 76, Տանիմարգատա իքի քիշի 100 եաշնտան եօգարը իմիշ :

— Ֆրանսատա կիւնիւն 24 տաթընըր կէօթէրէն տաթլար գուլլանըյօրլար : Շէօլէ քի «Ստաթ պիր» տէյէճէյի եէրտէ 13, «Ստաթ 8» տէյէճէյի եէրտէ 20 տէյօրլար :

— Նիւ Եօրգտա պիր քիմնէ հապսիանէյէ կիտիպ եաթաճազ եէր վէ եէմէք պուլմազ իշիւն խըրըզլըդ էթմիշ, ֆազաթ հաքիմ մազսէտինի անլայըպ հիւքմ էթմէմիշ՝ վէ խըրըզ մէյուս օլտուշ :

— Բուսիատա Բուրսք շէհրինտէ պիր ինթիհար գլուպը վար իմիշ. օրայա կիրմէք իշիւն մուզնի սէպէպ օլմալը իմիշ, մէսէլա 10 սէնէ գարըր իլէ կէշինմէմէք, շարէսիզ իլլէթէ միւպթէլա օլմազ, թէքմիլ էմվալընը զաիպ էթմէք կիպի պաթիթսըզլըգլար : Տիւսթուրլարը «Էօլիւմ հէր ֆէնալըզըն տէվալը տըր» իմիշ :

— Տիւնեատա էն զէնկին գարըր ճէնուպի Ամէրիգատա Չիլիտէ Սէնօր Գիւպինօ իտմինտէ պիր գարը տըր : Սէրլէթի ալթուն, կիւմիւշ, քէօմիւր մաուէնի հալինտէ 50 միլիօն լիրա տըր : Լաթա իսմինտէ պիր շէհր թէքմիլէն քէնտինին տիր : Պուրասը տէնիզ գըյըսը օլուպ՝ քէօմիւրիւ եիւքլէնիւր վէ հէփ ֆապրիգալարընը պապգալ տիւքքեանընա գատար քէնտի իտարէ էյլէր : Սաիւր պիր զէնկին գարը տաթի Ալմանիատա Գրիւփիւն գըզը Պէրթա տըր քի՝ հաֆթատա 10,000 լիրա գազանըր. ֆապրիգասընտա 40 պին քիշի իշէյօր, եազընտա կէլին օլտու վէ ճէհէզլինին պէօյիւք գըամընը քէնտի էլիլլէ եափմըշ, թէհէհիւլիւ միւնասիպէթիլլէ մմէլէ թէգաուտ տանարըլընա 50,000 լիրա իանէ էյլէմիշ : Աիւէր պիր զէնկին Նիւ-Եօրգտա Միսիա Հէթթի կրին տիր քի, Պօրատա փէք մուհիմմ պիր շախտ տըր, վէ 14 միլիօն լիրալը վար : Մէքսիգօտա մատամ Գրիլ իսմինտէ պիր գարընըն սէնէվի պիր միլիօն լիրա կէլիւրի, 850 պին տէօնիւմ տալիսի, 600 պին ոըզըրը վար իմիշ : Չօգ պիր մասրաֆըր եօգ իմիշ, կիւնտէ պիր չօրապ կիլէր իմիշ չիֆթի 3 լիրայա, հէր կիւն սօֆրատընտա 400 միւտաֆիր պուլունուր : 100 լիրալըգ շափգա կիլէր իմիշ :

ՔԻԼԻՍԷԼԵՐՏԵՆ

ՄԱՐԱՇՏԱ ՄԵՔԹԷՊ ԻԹԹԻՀԱՏԸ

ՎԵՐ. Կ. Յ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ, ՄՍՐԱՇ

Կէչէն սէնէ Մարաշտա Լուսաւորչականյար վէ Բողոքականյար չօգճա մահալլի վէ զարուրի սէպէպլերաէն, քէնալիլերին զիւքիւրա մախսուէն հիւքսէք մէքթէպլերին պիրլէշտիրէրէք, միւթթէհիտ պիր մէքթէպ հախարար: Պու հիչ աէյիլ Կիլիկիա իչիւն իլք օլտուղունտան խուսուսա Բողոքականյար տրասընտա՝ նէֆս ի Մարաշտա վէ սաիր հէրլէրտէ պազը տէրէճէ միւպահէսէ մատտէսի օլտու: Վէ կէչէն Յուլիա ալընտա Կիլիկիանըն Բողոքականյար բուհանի մէճիլի Մարաշտա թէճէմիւլ էյլէտիլնտէ, պիթթապի պու մէսէլէնին միւզաքէրէսի մէյտանա կէլէճէք խաի, վէ կէլաի:

Մատտէ՝ սէրպէսթճէ, հէրլի վէ էճնէպի, պէօյիւք պիր գալապալըզ հուղուրունտա մէյտանա զօնուլտու: Նիզամ տաիրէսինտէ միւզաքէրաթ ճէրէյան էյլէտի: Մէճիլին շէրէֆ վէ ուլլիլէթինէ գարչը հիչ պիր նիգամըզըզ օլմատը: Պիր իքի սաաթ գատար քէմալը սէրպէսթի իլէ զօնուլտուլաւ: Մատտէյէ խուսուսիտէն զիյատէ ումումի պազըլտը: Մարաշտա պաշամըշ վէ հալա տէվամ էթմէքտէ օլան միւթթէհիտ մէքթէպէ տաիր պիր չօգ չէյ տէնիլմէտի: Պահա՝ տահա զիյատէ Լուսաւորչական վէ Բողոքականյարն մէքթէպէ իթթիհատը թարաֆէյնէ ֆախաէլլի՝ մի, ամէլլի՝ մի, վազթը՝ մը ալըր մատտէլէրի իւզէրլնտէ տէվը էյլէտի: Լէհինտէ վէ ալէյիլնտէ միւլմէլն օլան էն գուլվէթի վէ սէրպէսթ սուրէթտէ վէ խալլի էլխաա թարաֆընտան էֆքեար պէյան էտիլտի: Մէքթէպ իթթիհատընն ալէյիլնտէ սէօյլէյէնլէր Լուսաւորչական վէ Բողոքականյարն թալիմ ու թէրպլիլէտէ նիշանկիւն, էմր ի թալիմտէ մէպտէ, ուսուլը թալիմտէ մէպէք, Սահնանալրուրիլն իգթիգասընտան խոտարէ, վէ քիլիսա վէ ֆաթիլիսարսու տաիր առէթ վէ թառաւվուրճա թարաֆէյնտէ էսաաթի ֆարգլար տէրմիյան էտէրէք, իթթիհատըն ամէլլի վէ ֆախաէլլի՝ վէ հալա վազթըլ օլմատըլըն պէյան էյլէտիլէր: Պու իթթիհատըն լէհինտէ պուլունանյար իսէ, մէմէքէթիլիլգաէ ումուլ անասըրը մուլթէլիլէթինին միւլմէլն օլան սըրտալարտա իթթիհատ էյլէմէլէրի պու տիյար իչիւն հալաթի պիր մէսէլէ իքէն,

հիչ աէյիլ Լուսաւորչական վէ Բողոքականյարն թարաֆէյն ֆէտաքեար վէ սապըլը պուլունաւրազ, մէքթէպլէրի վէ խուսուսա չիմալիլք ալըր ալըր խոտարէճէ կիւճիւք հիտ էյլէտիլէրի հիւքսէք մէքթէպլէրին պիրլէշտիրմէլէրի, մալիլէճէ վէ պիւթիւն միլլէթին փէք միւհիթաճ օլտուղը իթթիֆազ, տօսթլուզ վէ իշթիլաքը հիտան թէլամիւլմի վէ սաիր խուսուսարճա ֆախաէլլի խալլիլնտէն պահա էյլէտիլէր: Մարաշտա էլան վազը օլան թէչէպպիւսիւն հալա կէօրիւլէն ֆէվախաի իթթիհատըն լէյիլնտէ պուլունա հալլիլնտէ կէթիլիլաի:

Միւզաքէրէնին խիթամընտա լէյէ միւրաճաաթ օլունտուլտա, պուլունտան ագտէմ Բահնիլնաաա նէշը օլունտուլը իւզըրէ, էքսէրիլէթ լէյ վէրաի քի, ումուլ մէքթէպ իթթիհատընն վազթը հալա կէլմէմիշ տիր, վէ Մարաշտաքի իլէչէպպիւսիւն նէթիճէտիլն պէքէմէք իւզըրէ սաիր մահալլէրտէ պու կիլիլ իթթիհատարա աճէլէ էթմէտիլէր: Թապիլի, Մարաշտաքի իթթիհատըն տէվամ եա ֆէսիլնէ սաիր մէճիլի հիչ պիր լէյ վէրէմէլ խաի: Ս՝ հէրլիլէրին լէյ վէ տիրալէթինէ թէրք էտիլաի:

Պու կիլիլ միւպահէսէլէրտէ զըզըն պահալար սըրտընտա պուլունորան պազը խալալէր մուլալիլիլ թարաֆըն տուլլուլարընն գապարմատըն միւնասիլթ վէրէպիլիլլէր: Ֆազաթ պիւթիւն միւպահէսէլն զըյմէթինի անլէր իլէ թազուր էյլէմէք վէ սէօյլէլիլլէրն մուճիլլէրին թէք թապիլլէր վէ խալալէլլէ հիւքմէ էյլէմէք էհաէն թարիլ աէլիլ տիր: Իթթիհատաւ լէյիլնէ պէյանը էֆքիտար Էտիլլէրին Լուսաւորչական քիլիսա եա սնիլլին պէլթի էօմըլլէրնէ հազարէթ էթմէք մալսէլնտէ խալալէրի գապուլ օլունամալ: Պէն գանըլըմճա, պուլունտան ագտէմ՝ Բիւզանդիլնտա հոգըլարընտա Էրմէնի քիլիսաընա, ֆաթիլիլալընա, աիլազ ու տատալարընա հազարէթ էլէտիլլէր տէյու եազըլան միւհիթէլմ վաթիլար՝ միլլէթիլիլլի, քիլիսալարընը վէ կէնճէլլին մէքթէպ իթթիհատը թարաֆտարանը օլանյար գատար սէվէլլէր: Անճազ քի, հալիւմի տմմէ օլտուղու վէճ իւզըրէ, չիմալիլ քի զէմանտա Բողոքականյարտան պիր թազըմը տիւչիւնիւր քի, Լուսաւորչական միլլէթտալարընը վէ Բողոքականյարն մատաթ վէ մանէվի խալըր իչիւն պազը թալիմաթ վէ ուսուլ վէ գանըլճա ֆարգա պազմալարազ քիլիսա վէ մէքթէպէ անլէր իլէ պիրլէշտիրմէլլիլ, վէ տիլէր պիր թազըմը տա տիւչիւնիւր քի,

անի մագստա իջին պիզզաթ Լուսաւորչական միլլէթտաշարրմըզըն խայրը թալէպ էտէր քի, Բողոքականար Լուսաւորչականար իլէ իթթի-հատ էթմէյէ աճէլէ էթմէյիպ այրը մէվճուտիյէթ-լէրինի պագի սագլարնար: Պունարըն հանկըսը առնա սոգրու իտիյինի վագթ կէօթէրսին: Ան-ճագ քի, սոնրաքի էֆքեարտա օրանարը հիւքմ էյլէմէյէ աճէլէ էթմէք լազըմ տէյիլ տիր:

Մարաշտաքի մէքթէպ իթթիհատը տէվամ էտիյօր: Իքի ճէմիյէթլէր քէնտի մատտի վէ մանէվի գուզվէթլէրինի պիրլէշտիրէրէք, այրը այրը էտէպիլէճէքլէրինտէն տառա էյի պիր մէք-թէպ խտարէ էտիյօրլար տէյու գըյաա էտէրիլ: Մրազիլինտէ վէ տախիլի խտարէտինտէ հիլ պի-րինին մէզնէպի մէպտէլէրինէ սոգունուլմայօր: Քիթիսպը մուգատաէս պիլ ումում թալիմ օ-լունմագտա տըր: Խաճէկեան՝ պիլա ֆարգ Լու-սաւորչական վէ Բողոքականարտան խտարէթ տիր: Մէճիլի ի խտարէտէ ֆառնապար վէ Վե-րսպատուէիլէր օլուզը կիպի, մուալլիմ, սոգ-թօր վէ թիւճճար տա վար: Հէր իճթիմա տուալիլ պուչար: Լուսաւորչականար վէ Լուզրքականար քէնտի ուսուլլարնճա տուա էտէրլէր: Պու կէ-չէն պիր սէնէտէ ֆարգլը քիլիսայա մէնտալի-յէթ կիւզլինտէն նէ թալէպէ նէ խաճէկեան վէ նէ միւտիլէր արաւընտա հիլ պիր կիւճիւք մէյ-տանա կէլմէմիշ տիր, վէ նիճիւն կէլսին:

Փրօֆ. Մինաս Չերազ էֆ. Շիքագօտա՝ Խրիսթիյան, Մուհամմէտի, Չինլի, Ճափօնլը, Հինալի վէ պիր չօգ ֆարգլը տինլէր, լիսանար, ճինալէր վէ մէմէքէթլէրտէն օլան պիր տինի գոնֆէրանտա պույուրմուշ աըր քի, «Պարզլը տինլէր ճինա ի պէշէրին էֆրատընը կէքտիլէրին-տէն այըրտն չէլէք տիվար տէյիլ, սնճագ պուգ-տան կտիլլան պիր տիվար աըրար քի, մու-հապալէթ չէմսինին իլք չէօլէսի էօնլունտէ էրի-յէպիլլի»: Քրիստոսըն հուրու՝ պիրիպլրինտէն մէքնէպի տուզլուճա ֆարգլը, տմմա լիսան, տինին էստաի հագիգաթլարը, միլլի վէ սիյատի մէնաֆիլլէրի վէ ապ ու էճտապարը ճիհէթիլլէ պիր օլան իքի էրմէնի ճէմիյէթլէրինի մէքա-թիպլին տագլլի ֆիլան պիր տէրէճէսինի պիրլիք-տէ իլէրի կէօթիւրմէք իւզըրէ իթթիհատ էյլէ-մէլէրինէ նիճիւն քեաֆի օլմատըն:

ՍՕՆ ԽԱՊԵՐԼԵՐ

ԽԱՐԻՃԻ

Իրան անվաղը. — Բուսիա հիւքիւմէթի Ի-րանա պիր իւրքիւնաքօւ տառա կէօնտէրիպ: 1. Մր. Շուսթըր իլէ բէֆիդի Մր. Լէգօֆըն տալ էտիլմէլէրինի, 2. Շիմտիտէն սոնրա հիւքիւմէթ էճնէպի պիր մէմուր խթիխտամ էթմէք խթէ-տիքտէ, Բուսիա վէ Լնկիլթէրրա իլէ խթիշարէ էթմէսինի վէ անլէրին խթիշարէսիլլէ գուլաղուզ-լանմտընը, 3. Իրանա սէվգ օլունան օրտուուն մէնարիֆինտէն սօրալը թաղմինաթ թէտիյէսինի թալէպ էթմիշ վէ ճէվապ իլին 48 սաաթ միւն-լէթ վէրմիշ տիր: Պու միւտտէթ զարֆընտա գա-նաաթպարիշ ճէվապ վէրիլմէտիլի թագաիրտէ Բուս օրտուուն իլէրիյէ սոգրու սէվգ օլունա-ճագ, վէ պունուն իլին Իրանաան ֆաղա թաղմինաթ թալէպ էտիլէճէք տիր: Թալլըն մուխտալիլին զաննընճա Իրան հիւքիւմէթի պու մաթլուպաթը գապուլ էթմէյէճէք, վէ «Ի-րանըն Բուսիանըն միւտաաաթիլլէ մէվճուտ օլան խալալի խթիլլալիլլէթլինէ խիթամ վէրէ-ճէք տիր:» Տիկէր թարաֆտան Ս. Ա.մէրիգա հիւքիւմէթինին Իրան լէյհինտէ թէվաաաթ է-տէճէլլինի իւմիա էտէնլէր տէ վար աըր: Գա-պինէ թէշքիլ օլունմըլ օլուպ մէճիա թարաֆըն-տան թաստըգ էտիլմիշ տիր: Պաշ վէքիլ վէ Տախիլիյէ հազըրը Ասմամ-էս-Սուլթանա, վէ Խարիճիյէ հազըրը Վոսակ-էս-Տէվլէ տիրլէր: — Դեկ. Նաէ մէճիա ի միլլինին սօն իճթիմաընտա վէրիլլէն գարար միւճիպլինճէ Իրան իւրքիւնաքօւա ճէվապը բէտա վէրմիշ, վէ Բուսիա հիւքիւ-մէթի օրտուունըն Իրան տախիլինէ կիւրիւմէլէ-րինի էմր էյլէմիշ տիր: Խարիճիյէ հազըրը մէճ-լիսին գարարընը Բուսիա սէֆիրինէ թէպիլլէ էթ-տիքտէն սոնրա խթիֆաաընը վէրմիշ տիր: Ի-րանիլէր Բուսիայը պու մէպէքտէն վագ կէչմէյէ իլգամ էթմէտիլի իլին Լնկիլլէրէ տէ կիւ-ճէնմէքտէ տիրլէր: Մր. Շուսթըր՝ Ամէրիգա զաղէթալարընտա տա Բուսիա վէ Լնկիլթէրրա ալէյհինտէ պէնտլէր նէշր էյլէմիշ խտէ աէ, Ա-մէրիգա հիւքիւմէթինին Իրան լէյհինտէ միւ-տալէլէ էտէճէլլի իթթիմալ կէօրիւմէյօր: Սըր-էտ կրէյ Լնկիլթէրրա փարաւմէնթօընտա Բու-սիանըն իւրքիւնաքօւընտա տաիր իրաա էտիլէն սիւալա ճէվապէն տէմիշ տիր քի, Մր. Շուս-թըրըն Իրանըն չիմալընտա Լնկիլլէ մէմուրլար գուլլանմագա խարար էթմէսի, Բուսիանըն պու-

մուսափելիսն է միւսնափայլեթ վերմէքտէ տիր . վէ Բուսիսննն պու մէսէյի Ինկիլթէրրա իլէ Բուսիս արասընտաքի իթիլաֆա միւսափելէ էտէն պիր ֆիլի տէյիլ տիր :

Ձին անկալը . — Իսեաննն պաշտառը մէր- քէզտէ՝ Կանի Հանիանի վէ Վուչէնկտէ Նայ . 19տա հիւքիւմէթ օրաուուը իլէ ասըլար արա- սընտա պիր մուհարէպէ պաշտամըջ օլուպ՝ նի- հայէթ ասըլար ֆէնա պիր սուրէթտէ մաղլու- պիլէթէ տուչար օլմուչար տըր , պուհա մու- գապիլ ասըլար տա Հանքինտէ գուվվէթի պիր մէվգի զապթ էթմիլէր տիր : Պու մաղլուպիլէթ իւղէրինէ ասըլարըն ըխլէրի Եուան Շիգա իլէ միւսահէպէյէ կիրիլմէյէ լաղը օլմուչար տըր : Նախ ի հիւքիւմէթ՝ էտտաղընն մէզար վէ միհրապը իւղէրինտէ մէմէքէթին անվաղընտան տօլայը իսթիլֆար էյլէմիլ տիր : Պաղըլար չիմ- տիքի նախ ի հիւքիւմէթին աղ էտիլպ հէրինէ էհալինին վէքիլէրի թարաֆընտան ինթիխապ օլունանադ պիր նախպին թայինին թալէպ է- տիլօլար : — Ինկիլիզ սէֆիրինին թէվաուէթը իլէ հիւքիւմէթ վէ ասըլար իւլ կիւն միւթարէ- քէ իլան էտիլ իսթիլարէյէ պաշտամըջար տըր : Պու միւսաթէթ զարֆընտա հէր իքի թարաֆ տախի հարպճա թէտարիքիւթ հա թէհարրիյաթ իճրաղընտան կէրի տուրաճաղար տըր : Միւզա- քէրաթ Շանկհայտա էտիլէճէք տիր :

Սըր է . Կրէյին նուքը . — Սըր . է . Կրէյին Փարլամէնթօ հուզուրուհտա հիւքիւմէթին խա- ընի մէսէյինն տաիր կէչէն հաֆթանըն Փաղար էրթէսի կիւնիւ իրաա էթտիլի նութգ պիւթիւն տիւնանըն նաղար ը տիլգաթընը ճէլպ էյլէմիլ տիր : Ֆիրանղըլար Ինկիլիլէրին քէնտիլէրէ նէ գատար սաուրգ պիր տօսթ պուլունտուգլարը- նը կէօրիւպ , պուհտան տօլայը փէք միւթէէ- սիր վէ մէմուս օլմուչար տըր : Ալմանղար պի- լէ Ինկիլիլէրին քէնտիլէրին էօնիւնէ մանիլէր չըգարմադ գատընտա պուլունտաղընա գանի օլմուչար տըր : Ալսթրիա-Մաճարիսթանտա տախի մաթպուտաթ Ինկիլթէրրանն մէսէյինտէն վէ Սըր էտուրըն Կրէյին նութգընտան փէք մէմ- նուն գալմըջ տըրար : Ֆիլվաղը տա Սըր էտ- ուրա Կրէյին նութգը չօլ ճիհէթիլտէ աճայիլ վէ պիւմապ պիր նութգ խաթ Պու գատար նապիք պիր մէսէլէ իւղէրինն պու գատար աչըգ՝ եինէ տէ պու գատար նէզաքէթիլ իրաա ը քէլամ էթ- մէք , վէ Ալմանիսըր կիւնէնտիլմէտիքտէն մա- տա Ալմանիսըր իլէ տօսթիւզ՝ վէ իթիլաֆա պիր

էտաա գօյմադ աղ պիր մարիֆէթ տէյիլ խաթ : Ամէրիգանըն զաղէթայարընտան պիլիինն տէ- տիլի կիպի , Ինկիլթէրրա պու Մարօգ մէսէլէ- սինտէ թուլաուուգու մէսէլէք իլէ սուլա խըս- մէթ էյլէմէքլէ պէրապէր էլօրօիա միյասիյա- թընտա քէնտի փրէսքիժինի ֆէվգ իւլ ատէ եիւքսէլթմիլ տիր : Սըր էտուրա Կրէյ փարլա- մէնթօտա իրաա ը նութգ էթտիլի էսնատա Ալ- ման հիւքիւմէթի Ֆրանսանըն իարիճիլէ նա- զըրընա Աղաթիրտէն զըրհընըն կէրի չաղըլ- մասընա տաիր էմր վէրալիլինի սէօյլէմիլ տիր : Թաւմ պու վաղթըն ինթիխաղընտան մազսէտ , չու տըր քի օ նութգտան էվվէլ օլսա խաթ , Սըր էտուրա Կրէյին պու մուսափէլտէն միւթէսիր օլտուգունա վէ սօնրա օլսա խաթ , Ալմանիսանըն Սըր էտուրա Կրէյին նութգընտան միւթէսիր օլտուգունը խաթա էտէնիլէրէ պիր ֆուրսաթ վէրիլէճէք խաթ : — Ֆրանզօ-Ալման իթիլաֆը Ֆրանտա փարլամէնթինին էնէպի չիւպէսինտէ գապուլ օլունմըջ , վէ մէսէյինին փարլամէնթօտա միւզաքէրէսի Դեկ . 11է թու- լիգ էտիլմիլ տիր :

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

Էջմիածին Սինօղը թարաֆընտան Փաթրիգ- խոնէյէ «Սինօղըն միւրաճաթը իւղէրինն , Տու- իլիլէյ նաղըրը՝ ուսուլը սապլգ իւղլէ ինթի- խապաթ իճրաղընա միւստատէ էթմիլ տիր» մէա- լընտա չէքիլէն թէլէղրաֆ՝ Կաթողիկոս ինթի- խապը իչիւն զուհուր էտէն միւլքիլաթը հաղ էյլէմիլ տիր , վէ մուրախապար էջմիածինն միւթէվէճճիհէն հարաքէթէ պաշտամըջ տըրար : — Նոյմ . 30տա Իսթանպօլըն պիւթիւն ըուհ- պանղարը իճթիմա էտիլպ , մէճիլի միլիլէ ըուհ- պան մէպուս ինթիխապ էյլէտիլէր : Ինթիխապ իշթիրաք էթմէք իչիւն տալէթ օլունան 114 ըուհպանղարտան 90ը իշթիրաք էյլէմիլ խաթ , 66 ըլէ իլէ Իուրեան Եվիլէ Արքեպս . , 58 ըլէ իլէ Պօյաճեան Տրդատ Բհնյ . , 46 ըլէ իլէ Հազարա- պեաեան Անանիա Վրդ . վէ 44 ըլէ իլէ Պապա- եան Եզնիկ Վրդ . մէպուս ինթիխապ օլունմուչ- լար տըր : — Ղազէթալարա վարիտ օլան թէ- լէղրաֆարա նաղարէն , էրմէնիսթան անվաղը էսքիլի կիպի մուճիլի էնտիլէ պիր տէրէճէտէ պուլունույօր : — Օ թարաֆարտան կէլէն պաղը խապէլլէր չուղար տըր . — Ղարզանտան . — «Գատապամըզտա կեանտա պիր իճրա էտի- լէն գատաի ճինայէթլէրտէն տօլայը ճիւմիլ- միլտէ ֆէվգէլտաէ պիր տէհէլէթ տիւչմիւլիւզ ,

ասայիշին ֆըզտանը սէպէպինաէն մէքթէպ, չար-
չը վէ տիւքեանլարմըզը գափաթմըզը: Ճան
մալ վէ նամուսումըզն մուհաֆապաը իշին ի-
ճապ էտէն թէտապիրին իթթիխաղընը նիյապ էյէ-
րիզ:» Մուշտան. «Գաթլ վէ հաղմա տէվամ էտի-
յոր, Բիրդակ գարիյէսինտէն Գասապար գաթլ օլուն-
սու: Պաշգալար հարալանսըլար, Սասունը Սա-
հակ պօղապլանսը, քէօյլիւէրին սիւրիւէրի
զասպ օլունսու, հիւճուկէրաէն պիշուզուր օ-
լույօրըզ:» — Վանսան պիլսիրիլիյինէ կէօրէ,
Աճէմ հուսուսուէն հաղըն մահալարաս Սախ
վէ Միր Մհէ պիր չօգ պէօլիւքէրիյէ չէգալէթ
վէ ճինայէթի տէվամ էտիյօրար: Շասալս հէ-
վալիսնաէ Սախ՝ դը թէտարիքինաէ պուլու-
նուպ հէր քէօյաէն 10—40 էօլէք պուլտայ
վէ օրմայանլարսան փարս թօփլամագաս աըր:
Պու հէվալիսէ պուլունան Մօսկուա քէօյիւնէ
Միր Մհէ 50 տտէմէ հիւճիւմ էտիպ, 600 դօ-
յուն սիւրիւպ կէօթիւրմիւշ տիր: Միր Մհէ
Նօրսոպ գասապաընըն իւշ էրմէնի քէօյլիւնի
հաղմա էտիպ, պիւթիւն գօյունլարընը կէօթիւր-
միւշ տիր: Պու չազիլէր թարաֆընսան Մօկա
գարիյէսի հօլու իւզէրինտէ պիր էրմէնի գաթլ
օլունմիւշ տըր: Պիթթէսապիւֆ պու չազիլէրէ
րասթ կէլէն պիր սաքէր միւֆրէզէսինտէն պիր
գաշ նէֆէր սիլաշը տօլտուրուպ, պու ճանիլէր
իւզէրինէ աթէշ էթմէք իսթէրլէրաէտէ, չալուշ
անիլէր թաղիր էտէրէք, «Պունլարըն իւզէրինէ
սիլաշ պօշալթմապ մէմուս տըր» տըր: — Մա-
հաղիկրալին Փոստամ քէօյլիւէրինտէն Յարօ իս-
մինտէ պիր էրմէնի՝ թալլասընսա չալըջըր իքէն,
միւսէլլաշ՝ Բիւրալէր հիւճիւմ իլէ մէրգուճըն
օղլունու գաթլ էտիպ աէօրթ էօքիւզիւնիւ կէօ-
թիւրիւրլէր: — Սասուն քէօյլիւնաէ տախի
գաթլ վէ հաղմա տէվամ էտիյօր. Պիլա քէօյիւն
Բիւրալէրի պիր էրմէնի կէնճի գաթլ իլէ պիւ-
թիւն սիւրիւսիւնիւ կէօթիւրմիւշ տիրլէր: —
Պիթիւստէն՝ «Պիր հաֆթա դարֆընտա Պիթիւ
վէ հէվալիսնաէ հէքաիկէրինի մինթէաղըպ 30ը
միւթէճալըզ վաղըլար, ճինայէթ վէ քէօյլէրէ
թէհաիլէր վաղը օլունա տըր: Պիւթիւն հօլար
գափանմը, հիշ պիր քիմաէ կէճէլէրի րահաթ ու-
յույամայօր. թէտապիր ի գաթլիյէ դարուրի տիր:»
— Պէրութըն Յրանսըգ մէքթէպ ի թըպպիյէ-
սինտէն 10 էրմէնի կէնճիլէր մէզուէն տօգթօր-
ըզ չէհատէթնամէսի ալմըշ տըրլար: — Դիկ.
Նտէ իճթիւս էտէն Աղգ. Փողով՝ Երուսաղէմ
մէսէլէսիյէ մէշղուլ օլունա իսէ տէ, պիր կէօնէ
գարար վէ թէրթիպտէ պուլունմամըշ տըր: —

Յովսէփ Իգմիրեանց միւքեաֆաթընը թային
էտէն հէյէթ 1909տան պէրու միւքեաֆաթ
վէրմէք իշինի թէէիլըր էյէմիշ իքէն, պու տէ-
ֆա էվլէլէն իլան էտիլէն մաաուէլէր հազգընտա
հաղըլան տէյէրի քիթապլարա մէնվալը սապըզ
իւզրէ միւքեաֆաթ վէրէճէլինի պէյան էտիյօր:
— Աճէմիսթանտա Շահը սապըզըն օլունսուն-
տա պուլունան Ամիրաճիպի էվրօիա դազէթա-
լարընա ուզունճա թէլէղրաֆլար չէքէրէք, ա-
նարչիսթլիյինտէն իշիքեա վէ պունլարըն սէ-
պէպի էրմէնիլէր օլուպ, վաթանընըն նուշը պօ-
ղուգ էրմէնիլէր հէտիլէ իտարէ օլունսուզու-
նու պէյան վէ էվրօիա էֆքեաը ումումի-
յէսինի էրմէնիլէր պէյինէ թահրիքէ չալըճը
տըր: — Կէլէն հաֆթ Արասչէս էֆ. Գալիադճան
վէ Սիմոն էֆ. Չէօմլէքան հէտիլէ էրմէնիճէ հէվ-
մի վէ միլի Լուսառճակ խամինտէ պիր դազէթա
նէշը օլունմաղա պաշտար: — Թիդիանըն էմրի
իւզէրինէ՝ միւմալիլէնի վէքիլի օլուն Իսքէն-
տէրեան Վրդ. Բօմասա ինիգաս էտէն իս-
չասուրեան Միքայէլ Եպիսկոպոսը ֆաթ-
րիգիսանէտէն թարս էտէրէք թէայլիւնէ
թախսիս էտիլէն մաաը տա քէօմիշ տիր: Թէրգ-
եան Բօմասա 9 վարդապետի Եպս. Թախսիս
էթմիշ իսի: Իսթանպօլտաքի էրմէնի Գաթօ-
լիքէրին մէճիս ի միլիսի իճապը հալաէ մէզ-
քիւր Եպս. Երա լաղըմ կէլէն պէրաթըն վէ-
րիլմէմէսի իշին Ասիլիյէ նէզարէթինէ միւրաճաթ
էթմիշ տիր: Թէրգեան պունը սնլատըզընտան
պու տէֆա Յրանսա իտիթիյէ հաղըրընա միւ-
րաճաթ էտէրէք, Եպիսկոպոսլարա պէրաթըն
վէրիլմէսի իշին Իսթանպօլուն Յրանսա սէֆի-
րինէ, Ասիլիյէ հաղըրընա միւրաճաթ էթ-
մէք իւզրէ՝ լաղըմ կէլէն թալլամաթըն վէ-
րիլմէսինի թէմէնի էյէմիշ տիր, վէ պու թէ-
մէնիսի գապուլ էտիլմիշ օլմալը րի, կէլէն
կիւն Յրանսա սէֆիլի աշնի մէսիլէ իշին Ատ-
լիյէ նէզարէթինէ միւրաճաթ էթմիշ տիր: Նէ-
թիճէ հէնուզ մալիւմ տէյիլ տիր: — Մարուֆ Պա-
պա Թահիրին հէմշիլէսի էրմէնիլէրվէր Հատիճէ
Ֆէրիտէ հանըմ չէհրիմիգաէ Կէսիք փաշասա
պիր գըզլար էյթամիսանէսի աշմըշ օլուպ, փէր-
վէրտէ օլունան 30 գըզլարտան 27սի էրմէնի
տիր:

Փ Ր Օ . Ճ Է Մ Ա Ա Յ Ը

Տէրիսաստէթուէ Եհնուսիլէր արաաընտա իշ-
լէլէն Սգօշ Միշըն միսիօնէրլէրինտէն Մր. Թօմ-
սըն գըսա պիր խաթալըգտան սօնրա Դիկա.

Յոռա վէճաթ էյլէմիշ տիր: Միւսմարէյն 36 սին-
նինաէ ֆաալ վէ զայրէթլի պիր միսիօնէր խոխ:
— Ամէրիզանըն Ֆրէզնօ չէնրինտէքի Յօղղաալը
էրմէնի Փրօթէսթանլար Յօղղաալ միւսմարէյնին
թէվզի էալիմէք իւզրէ 2729 զրշ. իրաալ էթմիշ-
լէր: Իշպու մէպրալ 5 ալաաան իպարէթ պիր
գօմիսիօն մարիֆէթիյլէ թէվզի օլունմուշ ալը:
Հէյէթ ի մէզքիւրէ պու մէպալը իրաալ էյլէյէն
սօսթլաա թէյէքքիւրլէրինի պէյան էալրէր:
— Մ. Թ. Գօլէճին 238 թալէպէսինտէն 12սի
Թիւրքլէրտէն օլուպ, անլէրին իքիսի գօլէճ վէ
10ը իււշտի տաիրէսէ նիլամի թալէպէ մազա-
մընտա սէվսա էալիօլլար: Մէզքիւր գօլէճտէն
սիլիօմա ալան թալէպէնին տաէտի (պու սէնէ
սիլիօմա ալաճազ 11 չալիլաա տախիլ օլարազ)
375 օլմուշ ալը: Պու սէնէ Թիւրքէն լիսան
մուալլիմլէրինտէն պիրի Իգաիրապլաաէ Շէֆիգ
պէյ տիր: Գօլէճտէն վէրիլէն տիլիօմալար Հա-
լէպ մէսարքի միւսթիլլէթի թարաֆընտան թաա-
ուդ էալիլլար: — Էրզրում քիլիսէսի Յուլէսի
Հայկազն էֆ. յի վաղըլաա տալէթ էյլէմիշ տիր:
Վէր. Գալմէ Աղլահաթնան պու հաֆիթա Իս-
թանպօլա կէրիշ օլուպ, իլք ֆուրսաթ իլէ Կի-
լիկիայա կիթմէք վէ զըշը օ թարաֆլարաաքի
քիլիսէլէր արաաընտա կէշիւրմէք նիլէթիլտէ տիր:

ՏԱԽԻԼԻ

Պէնկազիտէ կէշէն հաֆթա (Նոյ. 29) կէր-
լիլէր իլէ Իթալիանլար արաաընտա չէտիա պիր
միւսաաաէմէ վուգու պուլմըշ ալը: Հիւճիւմ է-
աէն Պէսուլնլէրին զայաթը աղիւմ օլմուշ ալը: Թա-
րապուաաա կէնի պիր միւսաաաէմէ վուգու պուլ-
մաաըշ ալը: Իթալիան օրաաուա իլէրիլէրէ սօղրու
հարէքէթտէ պուլունմազ իլիւն հազըրլանըյօր
իմիշ: Մաաաֆիլի մուհարէպէնին զիյաաէ իմթի-
տաա վէ թէվէսուէ էալէճէյի չօգ լիթիմալ կէօ-
րիւնմէյօր: Էվրօփա տէվլէթլէրի պիր թարաֆ-
տան Իթալիանըն Չանազ գալէյէ թէճալուզ
էթմէսինէ միւսաաաաաէ էթմէտիլլէրի կիպի տիկէր
թարաֆտան մուհարէպէնին իմթաաա կէթիլլի-
մէսինի վէ աքսի թազալիտէ, վէսիւմ նէթիճէ-
լէր գուհուաա կէլէպիլլի իտիլինի Թիւրքիայա
պէյան էթմէքաէ ալիլլէր: — Բուսիա հիւքիւ-
մէթի Թիւրքիանըն Պօլազլարա թօրիլլէր վալ
էթմէսինէ միւսաաաաաէ էթմէմիշ իսէ սէ, պու
միւսաաաաաէթլէ Չանազ գալէ պօղաղընըն ա-
չըրմաալ հազըրմաա թէյէպալիւսաթը սիյաաիլէյէ
թէվէսուիւ էյլէմիշ իտիլի, վէ հաթթա իսիլի-
թէրմանըն պու պապաէ Բուսիա իլէ միւթթէ-

ֆիգ պուլունտուղը իլիպէթ օլունմազաա ալը:
— Իթալիա ֆիլօսու պահըր Ահմէր սահիլինաէ Շէյի
Սալաաէն վէ Մօքաաաա թարապուաա Ղար-
պա աաքէր սէվգ էալիլէճէյինի անպարաազ
օ մահալարը թօփա թուլմուշ ալը: Թալմզ
զաղէթաաընըն թարապուաա մուսապիրի Ա-
րապարըն էլ Հաննիսէ (Թարապուաա) Իթա-
լիանլարա էթտիլլէրի մուաաէլաթ ը վահիլլանէյի
չու հօլտա նազլ էալիլլար: «Պիր Արաալ խանէսին-
աէ 5 մազթուլ քիմսէլէր կէօրաիւմ. անլէրաաէն
պիրիսի սալպ օլունմուշ վէ տիլէրինին գաւըր
տէլինմիշ վէ պաշը քէսիլմիշ, տիկէրլէրի աէ էլ-
լէրի քէսիլմիշ վէ սալ սալ պօղաղարընա գա-
տար թօփաալա կէօմիւլմիւշ խոխ: Պիր ճալիտէ
կէօլլէրի օլունմուշ պիր մազթուլ պուլունտույօր
խոխ»: — Գուրպան պալրաալը միւսաաաաէթլիլլէ
զաթ ը Շահանէ ալալ ը մալաաա իլէ Թօփիսա-
նէսէ քէսիլն Նուսրէթլիլլէ ճալիլինէ աղիլմէթ
պուլլունմուշար վէ օրաաա ալէլ ուսուլ գուր-
պանլար քէսիլմիշ տիր: Պունու միւթէազըլ
զաթ ը Շահանէ մէրաաիւմ տաիրէսինի թէյիլլի
էթմիշ վէ օրաաաա ալաա իլէ, էվլէլա Շահաա-
տէլլէր, պաաէհու վիւքէլա, Այան վէ Մէպու-
սան էրքեանը վէ մէմուրիլլի ի միւլլիլլէ վէ տա-
քէրիլլէ իլէ իւլէմա վէ միլլի ի զայր ի Միւսիւմ
լուէսաա ի բուհանիլլէսի թէպրիքէաթ վէլալի-
ֆինի իֆա էյլէմիշտէր տիր: Շէյիս իլ Իսլաւ
թարաֆընտան պիր տուա ալլ էալիլլիքաէն
սօնրա, Բոււմ Փաթիլլիլլի Բոււմա լիսանտա պիր
զըրաա նուլթ իրաա էթմիշ վէ Այանտան Արիւ-
թարքի պէյ թարաֆընտան Թիւրքէյէ թէյիլլէ
օլունմուշ ալը: Չաթ ը Շահանէ մէզքիւր տուա
վէ նուլթու գալիմէն (այազաաա տուարաազ) տին-
լէմիշ տիր: — Իքի փօլիս վէ պիր միւլլիլլէ մէ-
մուրու կէշէն Փազար կիւնիւ սապըզ Զապթիլլէ
տաիրէսինէ (չիմոի պէլէտիլլէ տաիրէսի օլմուշ
ալը) կիսիպ օրաաաա պուլունտան մուրնալլարաա
ծ սանաազ ալըպ գաչըրմըշ ալըլար: — Ապալիւ
Հալիլին միւճէվիլլէրաթը Փարիլլաէ միւզալէտէյէ
գօնուլմուշ օլուպ անլէրի կէօրմէք իլիւն մէմ-
լէքէթլին հէր թարաֆընտան փէք չօգ քիմսէլէր
խուսուաա գաաընլար կէլիլլար իմիշ: Մէզքիւր
միւճէվիլլէրաթըն նըսֆը 4,987,476 ֆրանգա (250
պին լիւրա) սաթըրմըշ ալը: Էն պահալը սաթըրման
3 սըրա ինճուլլէլլէ հալիլլմըշ օլան պիր կէր-
տանըլ օլուպ 920,000 ֆրանգա (46,000 լիւրա)
սաթըրմըշ ալը:

Պիր գաշ կիւն ագտէմ չէնրիմիլլաէ պաղը
տիլալարա իւզէրինէ «Սիսիլլիլլէ թէյիլլէրի»

նամ պիր քիթապըն իրանամէլէրի եափըչար-
րըրըն խոի: Պապը Նէհուտի կէնճէր քիւլի-
յէթի պիր գալապարըզ էօնիւնտէ պու իրանյա-
րը երըրըզ տթմը, վէ փօրիպէր միւսախէլէ
էթմէմիշ տիրէր: — Բիֆաթ փաշանըն եէրինէ
պիր մէղուս սէչէճէք օլան միւնթէխիպի սանի-
լէր միւղաքէրէ էթմէք իւզրէ, պիր իճթիմա
ազտ էթմէք խթէմիչէր խէ աէ, հիւքիւմէթ
հէր նէ սէպէպէ մէպնի խէ պէօյլէ պիր իճթիմա-
յա միւսաաաաէ էթմէմիշ տիր: — Բոււմէլիտէ պաշ-
րամ կիւնիւ Պուլլար գօմթիլէրի թարաֆընտան
պօմպալար վասթթապըլէ միւնթէտտիտ սու ի
գաաապար իճրա էալիմէյէ պաշանմըլ տըր: Շմէն-
տըֆէր գաթարալարընը պէրհավա էթմէք իչիւն
էտիլէն ճէհուլէրաէն մաաաա իչթիպտէ պիր պէօ-
յիւք ճաւիլին ալթընա պօմպա վազ էտիլէրէք
ճամի պէրհա էտիլմիշ, վէ ճամիտէ պուլունան
պիր թաղըմ քիմէլէր թէլէֆ օրուէ, վէ պու-
պուր իւզէրինէ Խաթմ էհալի ֆէվզ էլ տտէ
հէյէճանա կէլէրէք Պուլկարար իւզէրինէ հիւ-
ճիւմ էթմիշ տիրէր: Պուլկարար իլէ Խ-
լամար տրաաընտա վուգու պուլան պու ա-
պէտա նէթիճէսինտէ Պուլկարարտան 16 քիչի
մաթթուլ վէ 150 քիչի մէճուէ օրուէ տըր: —
Պաշարմըն իքինճի կիւնիւ Սաաաաղամըն աա-
վէթի իւզէրինէ հէյէթ ի վիւքէլա ֆէվզ էլ տտէ
պիր մէճիա ազտ էտիպ: 1. Բուսիւնըն Իրա-
նըն խթիլկալիլէթինէ թէարիւզ սալլան մուա-
մէլաթընա գարըն փրօթէսթօ, վէ 2. Բոււմ-
լիտէ պաշ կէօսթէլիւքաէ օլան իխթիլալ գօմի-
թէլէրինէ տիգգաթ ճէլալ էթմէք մաքսէտիլլէ
էվրօփա հիւքիւմէթիլլէրինէ թէլէղրաֆլար քէչի-
աէ էթմէյէ գարար վէրմիշ տիրէր: — Աֆղա-
նիսթան էմիրի Թարապուսա աաքէրլէրինին ի-
թիյաճաթընա սարֆ օլունմաք իւզրէ, Աֆղա-
նիսթանտա խանէ ճէմինէ ֆէրման սաաղը էթմիշ
տիր: — Կիրիտտէ պաղը Քիյասիլուն աւվալը
հաղըրէ ի սիյասիլէնին, Կիրիտին իլհազը իչիւն
փէք միւնասիպ օլտուղու գըյաաընտա տըրար:
Պու սէպէպաէն տախիլաէ պաղը նիւմալիչէր
իճրա էտիլմիշ խէ աէ, տիւլէլ ի համիլէ՝ Կիրիտ
հէյէթ ի իճրալիլէնէ պիր նօթա վէրիպ աքա-
րազօնուն (հալը հաղըր) թէպալիլինէ սալա
րալի օլմաաղըպարընը պիւրիլմիշ տիրէր: Կէ-
րէք տիւլէլ ի համիլէնին մէղքիւր գաթի պէ-
յանաթը վէ կէրէք Կիրիտ էհալիսինտէն գըլմը
ազամընըն պիր իխթիլալ գուհուրունա գաթիլէն
մուսալիֆ օլմաաղը սէպէպինտէն էլէվմ տ-
տաաա թէլմիլ սաալիշ հիւքմ ֆէրմա տըր: —

էն սօն խապիւղէր. — Թարապուսա Դարալ
Օսմանը գօմանտանը Նէչէթ պէյտէն վարիտ օ-
լան պիր թէլէղրաֆա նաղարէն՝ Դիկ. Տաէ Թա-
րապուսաա իթալիանլար իլէ Օսմանլըրար ա-
րաաընտա սապահտան աղչամա գաաալ սէվտմ
էթմիշ օլան պիր միւսաաաէմէտէ թարաֆէյնտէն
խալի թէլէֆաթ վուգու պուլտուգտան սօնրա
Օսմանը աաքէրի րիճաթ էթմիշ տիր: Ի-
թալիանլար տիւլէնէ թարաֆընտան օլմալիստէ
սազլանան սիւահարը մէյտանա չըգարմաք իչիւն՝
կէօմիւք գաշաղը թազիլինէ աղըչաղըրըն օ-
լան քէօփէքէր գուլանըյօրլար իմիշ: Իթա-
լիանլար Արնալուպուգ հուսուսունա աաքէր
չըգարմալա պաշամըլլար: — Իւսկիւզ գարա-
լօրիանէսի պօմպա իլէ պէրհավա էտիլմիշ տիր:
— Ալիւնաաղաղէթաը թախալ ի էղհանը մուճիպ
պիր պէնա նէչը էթտիլի իչիւն պիւս միւսաաթ
թաթիլ էտիլմիշ տիր: — Բուսիա պօղապարըն
աչլրմաաընը թալէպ էտիպ տնա մուգապիլ Խ-
միալը Թիւրքիյա պրաղաճաղընը վատ էթմիշ
տիր: — Թան զաղէթաաընըն մուսապիրի Մ.
Փարէրինին Թարապուսաա մուհարէպէ էնա-
սընտա գաթի էտիլմիշ օլմաաընտան տօլալը Փա-
րիպ իթալիա սէֆիրի Մ. Թիթօնի իլէ Փարիզ
Օսմանը սէֆիրի Բիֆաթ փաշա միյանէսինտէ
չէտիա պիր միւնաղաշա վուգու պուլմըլ տըր:
Խիլիլիզ գրալը վէ Հինտիսթան իմիլէրաթիւլը
ճօրճ վէ Գրալիչա Դիկ. Տաէ Պօմպէլ չէհրինէ
վաաըլ օլուպ, օրաաա պէյիւք տէպտէպէ իլէ
չէհրին իչիւնտէն կէչմիչէր, վէ մէմէքէթին հէր
թարաֆընտան պիրիքմիշ օլան պիհիաալ էհալի
անկէրի աղըչամըլ տըր: Պօմպէլաէ Հինտիս-
թան զապիլթիլլէրի թարաֆընտան Գրալը գապուլ
վէ թալթիֆ էթմէք իւզրէ թէտալիւք էտիլմիշ
օլան ճէսիմ վէ կիւզէլ չաաղը հանմիշ տըր: Սէ-
պէսի անյաղըթամըլ տըր: — Բուսիա Տուսաաը
պիր գանուն լաիհաաը գապուլ էթմիշ օլուպ,
անըն հիւքմիւնէ կէօրէ՝ ճիւմէ հիւքիւմէթ
միւնտէսէլլէրինտէ, վէ իշ մահաղարընտա ու-
մումի էյլէնճէ եէլլէրինտէ, Մէս. թէտալիւք,
պալօ վէ սաիր եէրէլտէ, միւսքիւրաթ իսթիմալ
օլունմալաճալ, վէ միւսքիւրաթտա իսթիլթօնըն
միգաաըր 40տան 37 տէրէճէլէ թէնիլլէ էտիլմիշ տիր:

Միւսիւր ի մեսուլ վէ սանիպ ի իմթիյալ
Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Օ. ԱՐՁՈՒՄԱՆ ՄԱԹԱՍԱՍԸ
Տէրիսաստէթ, Ձագմազճըրար, Յակոբան խան